

**Specimen medicum inaugurale, de intestinis crassis multorum malorum
caussa et sede ... / ex auctoritate ... D. Joannis Esgers, ... submittit David
van Royen.**

Contributors

Royen, David van, 1727-1799.
Esgers, Johannes, 1696-1755.
Rijksuniversiteit te Leiden.

Publication/Creation

Lugduni Batavorum : Apud Samuelem Luchtmans, et Filios, et Eliam Luzac,
Jun, MDCCLII [1752]

Persistent URL

<https://wellcomecollection.org/works/qexp6k44>

License and attribution

This work has been identified as being free of known restrictions under copyright law, including all related and neighbouring rights and is being made available under the Creative Commons, Public Domain Mark.

You can copy, modify, distribute and perform the work, even for commercial purposes, without asking permission.

Wellcome Collection
183 Euston Road
London NW1 2BE UK
T +44 (0)20 7611 8722
E library@wellcomecollection.org
<https://wellcomecollection.org>

SPECIMEN MEDICUM
INAUGURALE,
D E
INTESTINIS CRASSIS
MULTORUM MALORUM
CAUSSA ET SEDE,
Q U O D,

ANNUENTE DEO TER OPT. MAX.

Ex Auctoritate Magnifici Rectoris,

D. JOANNIS ESGERS,

S.S. THEOLOGIAE DOCTORIS, EJUSDEMQUE FACUL-
TATIS UT ET ANTIQUITATUM HEBRAICARUM
IN ACADEMIA LUGDUNO-BATAVA PRO-
FESSORIS ORDINARIJ,

NEC NON

Amplissimi SENATUS ACADEMICI Consensu,
& Nobilissimae FACULTATIS MEDICAE Decreto,

PRO GRADU DOCTORATUS,
Summisque in MEDICINA Honoribus & Privilegiis,
rite ac legitime consequendis,

Eruditorum examini submittit

DAVID VAN ROYEN, LUGD. BAT.

Ad diem XXIV. Augusti MDCCLII. hora decima loco solito.

Apud { LUGDUNI BATAVORUM,
SAMUELEM LUCHTMANS, ET FILIOS,
E T
E L I A M L U Z A C, J U N.
M D C C L I I.

RECIPIMEN MEDICUM
IN AUGURALE
DE

INTESTINIS CRASSIS
MULTORUM MALORUM
CAUSAS ET SED.

ANNUNTIAT DEO TER OPT. MAX.

Et Authoritate Magistratus
D. JOANNIS ESTERS
S. THEOLOGICAE DOCTORIS, RHEINMONTENSIS
TATIS ET ANTIQVITATIS HERBARIUM
IN ACADEMIA LUGDUNO-BATAVA PRO
TESSORIS ORDINARI.

IN C. NON

Amplissimi SENATUS ACADEMICI Consensu,
S. JOHANNIS TACITATIS MEDICAE DOCTORIS,

PRO GRADU DOCTORATUS
Summiusque in medicina honoribus & Privilegiis,
Summiusque in medicina honoribus & Privilegiis,
Examinationem examini submittit

DAVID VAN ROYEN, LUGDUNO-BATAVAE

Apud
(E. I. A. M. LUGDUNO-BATAVAE)
GRAMMELM LUCHTMANS, ET ALIOS,
LUGDUNO-BATAVAE

P A T R I O P T I M O
D A V I D I V A N R O Y E N
V E N E R A N D O A V O
J O H A N N I V A N D E N B E R G H
H A S
S T U D I O R U M S U O R U M
P R I M I T I A S
S E Q U E
Q U A D E C E T P I E T A T E
D. D. D.
D A V I D V A N R O Y E N
C I D I C C L I I

TARTI OTTIMO
DAVIDI VAN ROYEN
VENERANDO AVO
JOHANNI VAN DEN BERGH
HAS
STUDIORUM SUORUM
PRIMITIAS
SEQUE
QUA DECEET PIETATE
D. D. D.
DAVID VAN ROYEN
CICICCLII

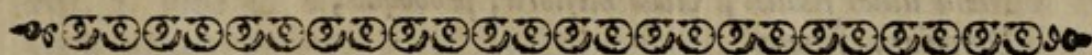

SPECIMEN MEDICUM INAUGURALE

DE

INTESTINIS CRASSIS

MULTORUM MALORUM CAUSSA ET SEDE.

CAPUT PRIMUM

Sistens

*Brevissimam Intestinorum Crassorum Historiam
Anatomicam & Physiologicam.*

P RIMARUM VIARUM titulo venit longissimus ille tra-
ctus, qui ab ore introrsum tendit ad anum. Divi-
ditur Ille ab Anatomicis in Os internum, Fauces,
Pharyngem, Oesophagum, Ventriculum, Inte-
stina cum Tenuia; Duodenum, Jejunum, Ileum:
tum Crassa; Cæcum, Colon, Rectum.

Crassa subjectum sunt, de quo prædicamus, quod *multorum ma-
lorum caussa & sedes sint*: Horum igitur brevem præmittimus de-
scriptionem.

Intestina sunt canalis, membranaceus, teres, fere Cylindraceus,

Λ

ο-

omnium in C. H. capacissimus, prælongus, continuo ductu tendens ab Ostio ventriculi dextro, mirabili artificio in multos gyros, convolutiones, flexuras actus, ad Anum.

Hujus canalis portio longior & prior constituit Tenuia; Brevior & posterior Crassa Intestina; non quidem ita ratione substantiæ tunicarum dicta, sed voluminis. Distinctius hinc forte *Tenuia* vocarentur angusta, minora, æquabilia; *Crassa* vero, ampla, capacia, majora, corrugata &c. Sed verba valent usu.

Abdominis mollis mediam partem sub & circum umbilicum occupant Tenuia; hæc circumvallant Crassa.

Crassorum prima pars vocatur *Cæcum*; Quod an Vermicularis sit Processus, an quod aliis Crassorum vel Coli Caput vocatur, disputatum fuit olim sat acriter, ut notet *Vesalius*, hic „ad nugacem „illam tergiversationem deventum fere fuisse, quâ, alios quam „doque quam modò homines fuisse, faterentur” vid. L. v. C. 5. qui legendus super hac lite: sed veniam dabis, B. L., si tempori cedam, & quamquam

Mens aliud suadet, video meliora, proboque,

Deteriora sequar,

acquiescens denominationi hodiè magis receptæ ab Anatomicis & Practicis; sic *Cæcum* mihi erit Caput Crassorum.

Cæcum itaque locatur in Regione Iliacâ dextrâ, Offi insidens & Musculo, hinc Iliacis dictis: saccum format sive globum capacem infra Tenuis Intestini insertionem; supra quam & elevatur; quo enim in loco arctior conspicitur hic tractus, determinant Anatomici principium Coli, ibi simpliciter Colon arctius continuatur ampliori Cæco.

Notanda præbet *Cæcum* 1. *Insertionem Ilei*, 2. *Processum Vermiformem*, 3. *Exortum trium Ligamentorum Coli*.

1. *Cæcum* longius ab alligato Mesenterio, & Ligamento Coli, brevioribus, incurvatur, plicatur; sic nascuntur ad altitudinem quandam à fundo Cæci, labia duo introrsum spectantia, rimam transversam determinatæ longitudinis inter se relinquentia: cum Mesenterio accedit Extremum Ilei, inferius (ut plurimum) ad angulum acutum, superius ad obtusum; nequitur mōx undique Cellulosâ; inde ductum plicæ Cæci secuturum Ileum complanatur, pergit, donec ad oram rimæ extimam verâ continuatione confluant ejusdem naturæ tunicæ Ilei & Cæci: sive *Tenue Crasso conti-*

nua-

nuatur Intestino. Utrimque ab angulis Rimæ excurrens plica constituit *Frena* seu *Retinacula Morgagni: advers. 3. Fig. 2.* Hæc structura absolvit in genere *Valvulam Coli, Baubini, vel Tulpii*, de qua tot lites, tantum ex pravâ administratione Anatomicâ oriundæ. Hæc regressum, etiam in cadavere, versus Ileum impedit, si, (ut ita dicam) sana sit, si morbosa, vix levi resistit Coli inflationi, ut in Ascitico semel, pluries in Rachiticis observavi pueris.

2. *Processus Vermiformis, Cæcum Vesalii &c.* est Canalis teres, variè recurvus, crassitie turgidioris lumbrici, altero extremo patens ad fundum Cæci, altero clausus: plura de eo vid. apud HALLER. *prim. Lin. Physiol.* §. 730. & in peculiari dissertatione, quæ exstat in collectione HALLERIANA. Intus lubrica est superficies & mucosa, raro in adultioribus fæces excipit, morbose tamen vide *Act. Med. Phys.* vol. 9. *Obs.* 58. Ostiolum ejus Clausum vidi semel iterumque; Confer. MORGAGN. *advers. 3. Anim.* 14.

3. *Ligamenta Coli:* sic vocantur tres Fasciculi Fibrosi orti circa insertionem Processus Vermicularis, vid. MORGAGN. *Advers. 3. Fig. 3.* inde ad Rectum usque protensi, à se mutuo ad unam tertiam partem ambitus Intestini fere remoti, confluunt ad Rectum: reliquis Coli membranis breviores, ad unam tamen alteramque firmati, cogunt Tubum longiorem in rugas, corrugatum, pro suâ longitudine, sustinent; hinc intus valvulæ, cellulæque: discissis vero his fibris, Colon redditur æquabile & longius.

Alterum Crassorum Colon est, Cæco arctius, sursum proserpit, conscendit superatque Renem dextrum, ibi ligatur, ut & in Hypochondrio ejusdem lateris: ad Hepar *flectitur primo*, ut plurimum simpliciter, flexum maculâ notatur flavâ a bile, sub Ventriculi fundo, ante Duodenum, ex transverso Corporis ad Hypochondrium tendit sinistrum, iterum ligatur, Lienem attingit & Ventriculum, liberius se in ampliori hoc spatio effundit, *flectitur secundo*, non adeo simpliciter, quin potius gyrum absolvat notabilem; quo facto se occultans sub Tenuibus descendit, Renem sinistrum transgreditur, tendit ad Ileum sinistrum, quibus ex locis iterum suspenditur: Hæc a Liene se dimittens Coli portio constanter ad Ileum in C. H. observatur relique tractu angustior, ut primus notavit Bauhinus, vid. RIVER. *prax. Med.* l. x. c. i. post Eum Alii BARTHOL. *Anat. p. m.* 91. VERHEYEN. *Anat. T. I.* p. 59. &c. Non omnes tamen Anatomici hujus angustię men-

tionem fecere, licet notatu dignissimæ, ad explicandos varios in hoc tractu affectus, ut postea visuri sumus. In ileo sinistro capax Colon *flectitur tertio*, emergens ex Tenuibus iterum altiora petit dextrorsum, donec *flectatur Ultimo*, (qui duo Flexus postremi cum tractu intermedio constituunt *Coli Flexum Sigmoidæum*) applicetque se Corporibus Vertebrarum Lumbarium inferiorum, unde recta tendit ad Pelvim:

Ibi nomen mutat, & licet arcuato modo descendat (pone Vesicam vel Uterum) ductum sequens incurvum Sacri Ossis & Coccygis, *Rectum* tamen dicitur: Quod intus Columnas habet longitudinales, quarum bases prope anum, sæpe pelliculâ, valvulæ specie, junguntur: vid. MORGAGN. *advers.* 3. *anim.* 6. Equabile extus est, bonâ sui parte extra abdominis Cavum in molli jacet pinguedine, Extremum, musculis circumdatum, amplo patet orificio, sphinctere clauso, quod *Anus* est.

Ad hæc descripta Intestina accedunt

1. *Mesocolon*; *Peritonæum*, (sic ait Cel. HALLER. *prim. Lin. Physiol.* C. 25.) inde (a sede Lienis) & a *Rene sinistro*, & ab utriusque intervallo, magnisque vasis, & a *Rene dextro*, emergit antrorsum, sub *Pancreate*, & continuum producit latum, satisque longum *Mesocolon transversum*. &c. Confer hanc descriptionem cum *fig. 2. Tab. XI. EUSTACH.* In genere constat duplicaturâ Peritonæi, adipem & glandulas locante, Vasa diversi generis ad- & re-vehente:

2. *Processus Vermicularis*, qui hic Ductus Excretorii munere fungitur, glandulas habet Peyërianas, & Vascula exhalantia:

3. *Vasa Arteriosa*; nempe *Arteria Mesocolica*, sive *Mesenterica inferior* tota fere Crassis dicata est Intestinis; Ramum quoque accipit ab Arteria ejusdem nominis superiore, vid. EUSTACH. T. XXVII. *fig. 2. C. fig. 4. w. w.* A *Mesocolica* ramus tendit ad *Recti* partem superiorem, estque *Hæmorrhoidalis interna Arteria*: Ramos quoque ad partes in pelvi sitas mittit *Arteria Hypogastrica*, qui inde ad *Recti* finem & Anum veniunt, constituunt *Hæmorrhoidales externas Arterias*.

4. *Nervi*. Trunci Anteriores Intercostrum, in Abdomine ad Arteriam Celiacam, formant Ganglia bina, Semilunaria dicta; hæc nervos emittunt, ex quibus formatur Plexus Solaris, ad quem etiam rami Paris Vagi accedunt; ex hoc plexu maximo rami vel

tran-

trunculi exeuntes ductum sequuntur Aörtæ, datisque Plexibus Mesenterico superiori, & Renalibus, prope arterias ejusdem nominis, perveniunt quoque ad Arteriam Mesocolicam, ibi frequens nervulorum turba *Plexum Mesocolicum*, vel *Mesentericum Inferiorem*, constituunt; qui comitatur Arteriam ad Crassa usque, ubi nervuli se per hunc tractum dispergunt; ramuli etiam ex Plexu Mesenterico superiore huc appellant: In pelvi tandem nervi, itidem ex plexu solari dimissi, formant *Plexum Hypogastricum*, ex quo nervos accipit Coli extremum, Rectum, Vesica, Genitalia:

5. Porro tribuuntur Colo, quia Omento non tegitur, *Appendiculæ Pingues*, in lubricandis Intestinis usum habentes. Vid. MORGAGN. adv. 3. anim. 6.

Ab Intestinis recedunt

1. *Venæ*: quæ sunt rami (Anatomicè loquendo) Venæ Portarum: Vena hæc Abdominalis dividitur præcipuè in tres ramos, quorum *Meseraica Minor* vel *Mesocolica* proprie hujus loci est; vocatur & hæc *Hæmorrhoidalis*, si nempe directius ad Rectum tendat, emittatque lateraliter *Mesocolicam*, cujus propago cæterum *Hæmorrhoidalis* solet esse: Quidquid sit, fiunt hæ Venæ comites arteriis ejusdem nominis, modò descriptis, subeunt Crassa: ad quæ etiam Rami Colici Magnæ Meseraicæ pertinent: vid. EUST. l. c. Tab. XXVII. Sic etiam constat de *Vena Hæmorrhoidali Interna* ad Recti superiora spectans: *Externa Hæmorrhoidalis* ad finem Recti & Anum, propago est *Hypogastricæ Venæ*, rami Venæ Cavæ.

2. *Vasa Lactea*: Ipsi hæc, ex Crassis orta, pluries vidimus in Canibus vivis, ante dissectionem bene pastis; ex Corporibus Humanis exempla profert HALLER. ad præl. BOERH. T. I. p. 485. Not. 5.

Nunc Intestinorum Interiora rimemur cum Physiologis. Constant Crassa, uti Ventriculus & Tenuia *Quatuor Membranis*.

1. *Externa*, sive *Communis* proprie est Mesocolon, Intestina ambiens; Ea in situ servat, necitque ope productionum vicinis, terminum ponit dilatabilitatis.

2. *Muscularis*, duplici fibrarum gaudet serie, *Orbicularium*, ambientium Intestina, interrupte spiralia: Hæ successivo motu se contrahentes contenta versus extremum determinant, qui motus *Peristalticus* dicitur, adjunctæ à *Longitudinalibus*, quæ attollendo partem inferius positam ad superiorem agunt: Hæ formant

Tria illa Ligamenta Coli, jam descripta, & circum Rectum vaginam musculosam. EUSTACH. Tab. x.

3. *Nervea* sive *Cellulosa*, corpus fere Intestini constituit, vasorum contextum locat, & bases lenticularium solitarium glandularum, ex ostiis, intra Intestinum hiantibus, salivæ quodammodo analogum humorem, vias lubricantem, eructantium; Numerosæ sunt hæ glandulæ in Recto; Vid. PEYER. parerg. i. Hæc Nervea cum sequenti internâ constituit valvulas, in cavo Intestini pendulas.

4. *Interna, villosa*, valde tenera, vere tamen membranacea; hic ut in Tenuibus vasculorum sanguineorum lacteorumque extrema & nervuli in villos colliguntur, licet minores, succum plorantes, pariterque absorbentes.

Quid? si nunc vellem, ut dicendi ordo exigeret, recensitorum Vasorum subtiliorem contextum, & discursum describere; nonne post Homerum Iliada canerem? Egregie enim, sicut Ejus mos est, *de Arteriis & Venis Intestinatorum* differuit. Celeb. ALBINUS: Eò igitur, quum

Purius ex ipso fonte bibantur aquæ, Lectores relego.

Sequitur tandem *Crafforum Actio*.

1. *Accipiunt* id, quod præviam Ventriculi & Intestinatorum actionem passum est; quod itaque impurum magis, sæculentum, terrestre, difficiliter dissolubile erat, cum bile jam degenerare, mucosum &c.

2. *Retinent Accepta*; propter *Structuram*, intus enim valvulæ prominent, depressæque hiant cellulæ; Ob *Decursum* anfractuosum; tum quoque ratione *Virium*, quas exserunt; In vivis quippe parum cavi relinquunt Intestina, sed turgent omnia, & duritiem habent, quam Tonum vocant Medici: dilatationem tamen admittunt: fit porro *Resorbtio* liquidi; & *Uterque fidus custos*, hic regurgitationem, ille egressum involuntarium impedit: dum igitur *Accepta* ex Ileo non protinus iter suum continuant, sed aliquamdiu morantur; ansa præbetur.

3. *Mutationi*, quæ quidem hic consistere videtur in *solutione & separatione*: scilicet, Materies, per se vergens in putredinem, hic in loco calido, humido, & à quo Aëris accessus non arcetur, deponitur, stagnat; putredo itaque in actum deducitur, quâ mate-

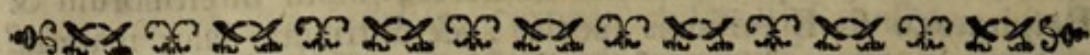

teries emollitur, dissolvitur, attenuatur. Sic quoque utile extricatur, fit dilutio per alluentes humores; motu Intestinorum & Respiratorio fit Emulsionis species; & distributio illius materiæ per amplam superficiem: succedit tum Separatio illius, quod laudabile erat in materia & adfufis humoribus, à massa recrementitiâ; nam Chylus per Vasa Lactea, & Quicquid poni præterea est per Resorbentes suscipitur Venas; in Circulum deducitur &c. Sed eâdem separatione, quatenus materiem siccat, impeditur nocitura, si pergeret ulterius, putredo. Sic in Crassis, præcipue hætenus circa Cœcum, hærent *cibi reliquiæ*, aptæ jam, quæ *depellantur*, simulque figurentur; utrumque fit, *tum adstringentibus se Intestinis, tum relaxantibus*, ut pulchre notat Cicer. Nat. Deor. Lib. 11. c. 55. (Confer, quæ de actione Tunicæ Muscularis dicta sunt) adjuvantibus Respiratione & viæ Lubricitate. Scybala interim, dum per alios aliosque feruntur, resorbtioni inhiantes, tractus, subiguntur adhuc; quod solubile, avocatur; donec tandem emuncta circa Rectum & finem Coli pro tempore sistantur: Tum accumulatio, compactio, Recti distensio, materiæ in sensilem supra Sphincterem Ani locum adaptio, & inde natus in reliquo corpore convulsivus quasi consensus, cogunt hominem ad actionem ultimam, quæ est

4. *Expulsio*: sub quâ laxantur prius Ani Sphincteres, tum causæ memoratæ impellentes, una cum nixu Diaphragmatis & Musculorum Abdominalium, excernenda propellunt, Levatores Ani & Transversi Perinæi propulsa exprimunt; sic, quod urgebat, excidit: & partium per memoratos musculos fit restitutio. Donec ex novis ingestis, materiem viresque resumant Intestina, & Actiones in gyrum redeant.

Ex quibus omnibus colligere datur, *Intestinorum Crassorum Usam* ad hæc redire, 1. ne continuò, sed per longa intervalla egeramus; subjiciuntur enim tanquam venter siccis excrementis, uti Vesica urinæ; 2. ut coquant agantque tanquam Ventriculus succenturiatus. 3. Multa sunt, quæ suadent sanguinis etiam recrementa per hanc viam educi: 4. Sunt Emunctorium primæ Coctionis, expellentia, quæ neutiqum resorberi, vel nonnisi cum sanitatis discrimine valent.

CAPUT SECUNDUM

De Caussis, quæ Intestinorum Crassorum Functiones lædunt.

Evacuationi per Alvum provida, & sanitati nostræ studiosa, Natura hanc definivit legem: ut, peractâ Coctione Primarum Viarum, residuum emunctum, hic collectum, facile, & cum grato levaminis sensu excernatur, ne quid inde Oeconomia C. H. detrimenti capiat. Quantum vero temporis hic insumatur diligentissimus Naturæ observator HIPPOCRATES. L. IV. de Morbis. notavit: *Sanus, inquit, si quis futurus est, hesternum stercus quotidie per alvum dimittat.*

Sanæ igitur si fuerint, vegetæque Intestinorum Functiones, hoc ordine cuncta procedent, sin minus, contra; sensim enim ex fecundo hoc morborum seminio Effectus progerminabunt tum Topici, tum qui inde ad omne corpus redundant. Hos exponere constitui; sed felicius ad eorum veniemus intelligentiam, si nos, quæ sit origo causæ Læsarum Functionum hujus tractus, non lateat: In has igitur causas inquirendum nunc est. Studio tamen brevitatæ affectuum generalium originem modò expediam, ideò per singulas Crassorum Functiones non ibo, sed unicam considerabo *Expulsionem*, utpote eorum, quæ intus fiunt, indicem.

Vitiata *Expulsio* quadruplici sub statu venit, vel *Imminuta* est, vel *Suppressa* penitus, *Augta*, vel *Depravata*.

Imminutam Expulsionem & *Suppressam* eodem pertractabo titulo, gradu enim tantum differunt, vocanturque *Alvus Tarda*, *Sicca*, *Adstricta*, *Retenta*, *Constipata*, *Suppressa*. &c. Contingunt variis de causis.

I. *Situ* & *Decursu Partis*: HOFFMANN. de Duoden. mult. mal. caus.

causs. §. 9. Nulla pars, inquit, aptior ad stagnationem, . . . quam quæ flexuram habet, in qua hæreere & subsistere possunt humores, . . . in quam classẽ præter Ventriculũ refero Duodenum. Nonne summo jure & Crassa eò pertinent Intestina? In memoriam revoces, quæ Cap. 1. de Decursu Crassorum & Contentã Materiã notavimus, bis enim adscendunt Fæces alvinæ ad perpendiculum, bis descendunt, angulos superant quatuor &c. BOERH. præl. ab HALLER. Edit. T. I. p. 527. sic, ni fallor, de veritate constabit.

II. Vitio Intestini. 1. Aucta Capacitate; cujus, ex immani prægressã distensione, per Fæces, Flatusve coërcitos, stupenda exempla ex BOERHAV. SCHENK. FERNEL. referuntur cap. seq. Hoc primum sequi solet (vid. VAN SWIET. ad BOERH. Aphor. §. 649.) 2. Vitium, Debilitas, Motus Peristaltici Languor, Atonia Intestini: quæ tamen inducuntur præterea ex causis fibræ debilis & laxæ. Vid. BOERH. ad. h. titul. 3. ex Imminuta Capacitate. 1. Vel propter violentam Spasmodicam Constrictionem; cui præ aliis fere partibus obnoxia sunt Intestina, ob summam, quæ gaudent, sensilitatem; vidimus enim pluries Intestina in canibus, vivis dissectis, ab applicatã ol. Vitriol. guttulã, vehementer commota, locumque attactum penitus perstitisse contractum; & præterea totum corpus in consensum raptum, dirissimèque convulsum Animal. Interiorem quoque tunicam (sed in cane jam per quadrantem horæ mortuo) eodem tetigimus Caustico, & mox varii in Intestinis resuscitati sunt motus; quos in Vivâ vulnerata ab inspersis Intestino, extra abdomen pendulo, Purgantibus observavit LE CAT. Philos. Transact. N. 460. Maxime igitur sensilia, in spasmos admodum prona sunt Intestina. Conf. VAN SWIET. ad §. 648. & ideo mirum non est, si a stimulis, qui in hoc tractu frequentissimi sunt, (ut, postea videbimus) excitentur constrictiones violentæ, alvum pertinaciter constipantes. // Sed & Crassa nonnunquam videntur Lentã Constrictione angustari, adeo, ut parum vel nihil luminis remaneat. Hac hyeme pueri cadaver aperui, in quo Cœcum fœcibus, Colon ad Lienis sedem (ut & Tenuia Intestina) flatibus turgabant: gracilis vero & contracta erat Coli insignis portio in sinistro latere; ita quidem, ut quasi per tubum mearet an inflatus aër ad Cœcum, illud distenderet, minime vero angustius illud spatium: similia exempla prostant apud VAN SWIET. ad §. 422. WALTHER. de Angustia Intestinorum, circ. fin. De Recto

Intestino, funiculi crassitiem vix æquante, cum cavitatis abolitione & coãlitu in adulto: vid. BONET. *sepulchr. Anat.* L. III. *Seç. XIII. Obs. II. §. 2.* & de Ileio similiter adfecto vid. §. 3. *III.* Immeabalia quoque redduntur Crassa ab Excrescentiis: *A glandulosa excrescentia universum Intestinum Colon obstruente morbum Iliaco Colicum* vid. *Act. Med. Phys. Vol. VIII. Obs. 47.* quo refer Condylomata, Ficus, Mariscas &c. in Recto. *III.* Vel in Callum degenerant Tunicae cum angustia Intestini BONET. *l. c. Obs. I. §. 8. IX. §. 1.* vel in Cartilaginem ibid. *Obs. v. & IX. 6.* vel Emphysemate turgentes Tubi cavum claudunt, COMBALUS. *pneum. pathol. §. 18. & ibi cc. II.* Idem symptoma ab inflammatione & ejus exitus. BOERH. *Aph. 960. & seqq.* Parietum Concretiones, Anus imperforata, Recti in Vesicam insertio, Herniæ &c. Expulsionem minuunt, supprimunt. Intussusceptio quoque; quam in Crassis vidit HILDAN. *Cent. I. Obs. 61.*

III. Historia Medica demonstrat, Alvi & Urinæ vias adeo patulas à Tumoribus, in vicinia enatis, penitus intercipi posse. VAN SWIET. *ad §. 586. β.* Unico exemplo hoc confirmat TULP. *L. III. C. 10.* Sutoris Uxori, excrevit, 60. ætatis anno, ingens tumor, inter alvum, ac vulvam; . . . Unde factum, ut indies latius sese extendens, pervenerit tandem ad eam magnitudinem, ut suppresserit, juxta Alvum ac Vesicam: &c. Gravidus quoque Uterus, & tumores in Eo præternaturales Rectum toties comprimunt; a duobus Calculis intra Vesicam: TULP. *L. III. c. 2.* & ob Vesicam lotio distentam; idem in Colo propter Abscessum, Steatoma fundi ventriculi &c. vid. BONET. *L. III. sect. XIII.* Huc etiam referre licebit malam Trunci Conformationem in hoc vel illud latus inclinantis: Situm, quem in se quasi contracti, incurvati, prono pectore libris impallescens, servant Litterati, nonnullique Artifices: & Abdominis Constrictionem, Virginibus nostris,

quas matres student
Demissis humeris esse, victo pectore, ut graciles fient
reddunt curatura junceas. TERENT.

nimis usitatam. Quot mala inde sibi contrahat sexus amabilis edocet insignis WINSL. *Mem. Acad. Roy. des Sciences 1741.*

IV. Vitio Eorum quæ Crassorum Actionem solent adjuvare: Defectu

V. g.

v. g. Bilis; Muci, aut ejus excessu Bilem inviscantis; defectu Pinguedinis, præcipue intra Rectum transsudantis: Torpore Motus Respiratorii, Muscularis, aut ejus excessu, liquida ad cutem derivante &c. Addo Omissionem Stimulorum, quibus Alvus a longo tempore adsuevit, Eccoprotici v. g. Purgantis: & de Nicotianæ fumi suctione notissimum est, Illâ omissâ, alvum intermittere.

V. *Contenta Materies* sæpe Alvum obstruit. Si v. g. Voraces avidius se cibis, iisque non satis dentibus commolitis, ingurgitent; vel si Corpus a pastu mox valide excerceatur; aut statim ad tepidas Theæ, Coffeæque Sorbitiones provoletur: sic enim indissoluta stomacho excidunt, Intestinorum viribus superiora: porro si debiles, otiosi, vitæ sedentariæ dediti cibis nimium indulgent siccis, terrestribus, austeris, viscidis, glutinosis &c. quo pertinent etiam creta, calces, terræ &c. deliciae gravidarum &c. ex Malacia: & fructuum deglutiti Nuclei, Cerasorum, Mespilorum, Prunorum, cujus rei notabilis Casus exstat *Medical Essays Vol. I. Obs. 32.* ab Uvis integris KERKRING. *Obs. 6.* & plures alii apud BONET. SCHENK. &c. Insuper, quæ totâ suâ substantiâ Medicis dicuntur Heterogenea; Vermes, in glomerem convoluti; Calculus, TULP. *L. I. Obs. ult. & Act. Med. Phys.* pluribus in locis. Vol. II. III. IV. VII. Tandem huc refero, quæ per se non obstruunt, sed Intestina irritant ad spasmodicas constrictiones, hærentia vel intra Tubum; Acrida v. g. quocunque titulo adsumta, hic nata, aliunde advecta; Flatus quoque, Vermis &c. vel Tunicas obsidentia, Congestus sanguis ad Intestina, vel Materia Perspirabilis, Arthritica, Rheumatica, Podagrica, Scorbutica, Erysipelatosa, Exanthematosa quæcunque, Ichorosa, Acris ex ulcere, fetaceo, fonticulo &c.

Sequitur *Expulsio Auâta*: scopo nostro sufficient Diarrhœa & Dysenteria; Alii Alvi Fluxus, ut postea dicam, altioris originis sunt: imo vel memorati duo rarius fortè ex solis Crassis male adfectis proficiscuntur: possunt tamen eorum causæ suam ibi sedem eligere.

Inducuntur hi Fluxus immodici I. *ex Causis Materialibus*: quæ consistunt in affluxu Liquidi, vel Inquilini cum vitiata resorptione, aut Præternaturalis, Catalogum pro Diarrhœâ vid. *Apud BOERH. Aphor. §. 719.* pro Dysenteriâ §. 959. Vel Liquidi aliunde acciti, Sanguinis ex suppressis aliis evacuationibus, Aquæ Hydropi-

corum, Materiæ Perspirabilis, Arthriticæ, Rheumaticæ &c. Criticæ, veræ Urinæ vid. RUSSEL de *Tabe glandul.* p. 46.

II. *Ex Causis Efficientibus*: 1. Nimia v. g. Debilitate Intestini, ut multum colligat humoris, parum resorbeat: donec copiâ stimulantibus contentis vel acrimoniâ, excitetur languidus Peristalticus Motus, fiatque Expulsio copiosa frequens. 2. sæpius forte a Stimulis; Acribus, modo recensitis, & qui simpliciter stimulando agunt, humores alliciunt, Calculus, Vermis: aut quæ ex singulari proprietate alvum ducunt, Purgantia. vel 3. Intestinatorum Nimia est Sensilitas ad stimulos naturales, propter excoriationem, inflammationem, ulcus, materiæ acris decubitus in eorum tunicis.

Paradoxum tamen censeretur posset, easdem causas (quæ nempe stimuli ratione agunt) binos effectus, (strictam alvum & eandem impetuose fluentem) sibi è diametro oppositos, producere: Res tamen verissima; videntur enim vel plenaria constrictio vel acceleratio determinatio ad anum solum modò ex sensilissimi Intestini dispositione pendere: *Purgantia accelerant Intestinatorum motum, quo contenta ad anum deducuntur, per stimulos*: VAN SWIETEN ad §. 719. sed ingerat tale purgans fortius Hystrica, vel Hypochondriacus; quis erit effectus? ut plurimum, quia his magna dispositio ad spasmos est, Alvi Constrictio, Tormina &c. hinc patet ratio, cur Podagrica, Rheumatica, &c. Materies retropulsa in diversis Subjectis, imò in Eodem sed vario tempore alvum constipet, aut laxet; cur sæpe tam feliciter agat Purgans Opiato maritatum. &c.

Ultimò venit *Depravata Expulsio*; ad quam refertur

1. *Materia*, quæ excernitur, *præternaturalis*. Si v. g. loco Fœcum dejiciatur Materia talis, qualis ingesta fuit, vel Chylosa, Loturæ carniū similis, Sanguis, Pus, Ichor &c. uti in Lienteriâ, Cœliacâ Passione, Fluxu Hepatico, Diarrhœâ, Dysenteriâ, Hæmorrhoidibus, Ani Fistulâ &c. vel Calculus, Vermes, &c.

Potissimum tamen

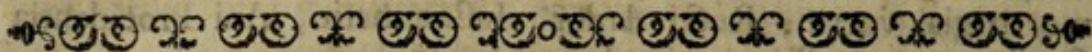
2. *Modus exclusionis vitiat*: ubi scilicet materies fœculenta quidem ano exit, sed, propter impeditum transitum, arctato Recto mole Uteri, Vesicæ, aut tumentibus dolentibusve Hæmorrhoidibus, Fungis, Cristis, Mariscis &c. vel propter Fœcum nimiam duritiem, siccitatem, Muci lubricantis defectum, aut Pinguedinis &

& quæ plura) non nisi cum summâ difficultate, maximis nixibus, doloribusve; ut ex dejectione tali producantur Hernia, Hæmorrhagiæ variæ, Recti Ardor, Inflammatio, Ani Procidencia & alia, quæ caussarum vice funguntur in

3. *Tenesmo*, ex binis prioribus fere composito: dolorificè enim & cum nixibus violentis excernitur tantillum sanguinis, puris, muci, &c, aliquando prorsus nihil; id tamen sibi peculiare habet, quod continuo ægrum ad desidendum urgeat. Dirus hic affectus, ortum sæpe trahit ex prægressâ quâvis fere expulsionem auctâ, sponte excitatâ, vel artis ope, per valida Purgantia, maxime Aloëtica: ex Recti Inflammatione; Ulcere, pus, ichorem, faniem &c. stillante; ex Ani Fistula; Hæmorrhoidibus, cœcis furentibus; aut fluentibus; externis, internis, albis; ex Coryza, (ut ita dicam,) Recti; Materiæve Fœculentæ tantâ durtie, ut vires expultrices eludat penitus, interim continuo Rectum irriter: Nasçitur etiam si acris Materia ibi vel destillet affatim, vel Rectum nimis sensibile reddat: aut si, quæ frequens est causa in junioribus, circa anum nidulentur Ascarides: sæpe etiam sympathicè hic in furorem conjicitur Archæus; nam Tenesmus comitatur Nephriticos Dolores, Calculum, Ulcus vesicæ, Dysuriam, Stranguriam, Ischuriam, præcipue in viris: supervenit ultimis sæpe graviditatis mensibus; Fœtui mortuo; Matricis Inflammationi; tum & Hysterico, Hypochondriaco, similibusque Spasmodicis vicinarum partium Morbis.

CAPUT TERTIUM

*Intestina Crassa Multorum Malorum Caussam &
Sedem arguens.*

Ordine proposui Situm, Decursum & Fabricam Intestinorum Crassorum; ex his, tum & ex aliis, quæ in vita communi sæpe occurrunt, Caussas protuli, quæ turbant eorum Actiones, C. H. adeo necessarias: Nunc eo perveni, ubi Dissertationis cardo vertitur, & ad cujus faciliorem intelligentiam bina illa Capita præfatus sum. At Delicatoribus facilè jam concitavi nauseam; non aliter tamen hæc sacra constant; nec aliud quid causari volo, quam quod de simili materiâ præcipit COMBALUSIER pneum. pathol. Cap. I. §. 5. *Fætoris expers est sermo nec unquam cordatum virum languidæ hominum sanitati redintegrandæ inbiantem, & naturæ vestigia sedulo prementem, hujus obvia quæcunque phænomena inquirere ac referre pudebit.* Quo igitur cœpi pede, pergam: & in enumeratione Effectuum, qui ex male affectis Crassis oriuntur, promissi summam explebo, probans, INTESTINA CRASSA MULTORUM MALORUM CAUSSAM ET SEDEM EXISTERE.

Non inaudita priùs refero, idem sentit ANONYMUS quidam Auctor, qui gallico sermone tractatulum edidit titulo *Medecin de soi-même*; Cujus verba hæc sunt, pag. m. 82. „ *Il y a une Anatomie naturelle, qui . . . nous fait connoître manifestement, que le Colon est le siege de la pluspart de nos maladies. Qui est-ce, qui ayant vu des malades n'a pas remarqué, que presque tous ceux, qui sont disposés à tomber dans des grandes maladies, se plaignent long-temps avant d'être accablés, & long-tems même après l'accablement, de douleurs à l'Estomac, & aux Reins, qui sont justement les lieux où passe cet Intestin, qu'ils se sentent extrêmement gonflés & pressés* „ com-

„ comme d'une barre au travers du ventre, ce qui n'arrive, que par l'ex-
 „ trême tension de ce Boyau, qui étant surchargé d'excremens, tire les
 „ parties, auxquelles il est attaché, & incommode celles, qui lui sont
 „ voisines, par sa pesanteur. Aussi le trouve-t-on quelquefois tellement
 „ élargi, qu'on le prendroit d'abord pour l'Estomac &c. ”

Proprie quidem peccant, & potissimum tunc Corpori onerosa
 sunt Crassa Intestina, quando, suppressâ alvi defectione, recre-
 menta primæ coctionis, & quæcunque porro huc deferuntur, diu-
 tius retineantur, extendant tunicas, vicina comprimant; &c. In-
 ficias tamen ire nequeo, Nos ex Naturæ instituto, quæ hunc tra-
 ctum tam amplum, tam longum concessit, aliquamdiu illâ eva-
 cuatione absque magno sanitatis detrimento carere posse; est ta-
 men modus in rebus: nam si diutius langueat, periculo haud va-
 cat, ideo HIPPOCR. L. II. prædict. C. 4. inquit, „ si tertio
 „ quoque die aut quarto, aut ex longiori intervallo defectiones prodie-
 „ rint, periculum est aut Febre, aut Alvi Profluvio corripiendos esse.”

Objici tamen possent casus (quales exstant plures apud Obser-
 vatores STALP. v. d. WIEL Cent. I. Obs. 55. MAURIC. Obs.
 303. BONET. SCHENK. SCHREIBER. vit. RUYSSCH. p. 78.
 aliosque,) hominum, qui citra sanitatis labefactionem singula
 tantum hebdomade, semel in mense, vel ex longiori intervallo
 alvum deponebant; Respondeo, 1. non derogari fidem observa-
 tioni fere universali per casus raro contingentes: 2. Cum BOERH.
 prælect. ad instit. §. 112. posse constipatam per 6 aut 12 dies
 perstare alvum cum quadam Euphoria, dummodo abdomen molle
 maneat & appetitus ciborum validus: signum evidens tum erit, quod
 cibi perfecte attenuentur, ut fæx paucissima, chylus paretur pluri-
 mus. &c.

Concedo etiam vicariam operam Cutem inter & Alvum, ex
 HIPPOCR. notissimo loco Epidem. IV. Cutis raritas, alvi den-
 sitas, & SANTORII observationibus. Sed fatebitur quisque sin-
 gulis excretionibus quædam de corpore expelli, quæ per alias vias
 exire nequeunt; etsi hoc quodammodo de aliis evacuationibus in-
 dubium vocari posset, (rem tamen probat de GORTER perspi-
 rat. Cap. XI. §. 34.) verissimum id erit de hac nostra; per cu-
 tem quippe non excernuntur nisi subtilia, fluida, remanebunt ita-
 que in Crassis terrestria, sicca, fæculenta, nullâ aliâ viâ educenda;
 sed quæ tum non nisi difficiliter anfractuosa Intestinorum semitam
 peram-

perambulare poterunt, novis advenientibus excrementis viam præcludunt: unde Malorum Ilias! Quæ Mala nunc paullo plenius examinabimus.

Alvus, quæ dicitur *Naturaliter Strictior*, vulgo prærogativa habetur, illa nempe, quæ alternis tantum tertiisve diebus respondet: indicat fortia Intestina, & Vim resorbentem validam, Chylum hinc subactum, tenacem in nutrimentum cedere, Corpora quoque ideo mascula & robusta reddi; verum quidem hoc est, sed si ex alterâ parte contemplemur hoc privilegium, nisi me fallit animus, inveniemus, quod disponat ad varios Morbos; Naturalis quidem dicitur, sed secundariò tantum talis est, quatenus Consuetudo altera Natura: cæterum *Sanus hesternum stercus quotidie dimittat* HIPPOCRATES. L. IV. Morb.

Hi autem dum magis emungunt recrementa, diutius ea retinent, copiosæ Fæces accumulantur circa Rectum, & finem Coli, exsiccantur, & tandem aridissimæ fiunt, vid. VAN SWIETEN. ad §. 605.

Nonne ex hac Causa Hi præ aliis dispositi sunt ad *Dolorem* illum *Hypochondriacum*, quem vulgus perperam in Liene quærit, tituloque *Puncturæ Lienis* salutatur: Hic dolor hodie a pluribus quidem in Colo reponitur, Flatibusque adscribitur, confer BOERH. *Prælect.* ab HALLER. edit. T. I. p. 513. & 528. Aliosque; dilucide tamen non explicatur; Rem itaque sic evincere conabor.

Omnibus notum est, appetente Ventriculo, vacuisque Intestinis, exaudiri plerumque oberrantes cum murmure per Intestina Flatibus. Borborygmos vocant Medici, cessant vero hi ventriculo utcunque adimpleto, & cum Intestinis ad solitos redeunte labores: quid sit de illo Aëre? Ructu forte excutitur portio, alia cum Ingestis subigitur, reliqua derivabitur a Peristaltico, jam ad naturalem rythmum reducto, versus Crassâ: & ad hæc sola fere Borborygmos restringit VAN SWIETEN ad §. 648. confer FERNEL. *pathol.* L. VI. c. x. BOERH. *prælect.* T. I. §. 108. Hærebit itaque hoc in loco conclusa Materies elastica, nam in latere dextro obstat Valvula; quominus regurgitet, in sinistro multæ dantur resistantiæ, Flexus Coli alter compositus, eum excipiens Intestini Angustia, & præterea his hominibus exsuccæ aridissimæque fæces viam obturant. Hactenus nullum fere sentiunt incommodum, sed mox a pastu Corpus valido exagitent exercitio, inca-

calescunt, eoque ipso Aër in Colo rarefit; citius respirant, crebrius itaque conquassantur abdominis viscera; sed & distentus jam Ventriculus fortius impinget in Coli portionem, quæ est ante Flexum secundum; forte & suadistentione eundem locum plus minus comprimit: Motus tandem Peristalticus, agitated quoque, fortius determinat conclusum Aëra versus obstructum finem Coli, quo igitur resistente, omnem impetum excipient arctum Colon in sinistro latere, & Flexus alter compositus. His omnibus si addas genus doloris, qui in Liene obtusus, gravativus, obscure tensivus describitur, in Colo verò, uti hic, punctorius, mordicus, terebrans. Hæc omnia videntur Colon, ejusque Flexum alterum præ aliis sedem illius doloris arguere. Hæc illa sunt, quæ cum probabilitate Flexuræ Coli in sinistro latere addi possunt, Addenda enim quædam postulat MORGAGN. *advers. III. anim. 6. p. m. 9. & 10.* Quamvis tamen non adeo stricte hic dolor soli huic loco adscribi debeat; Novi enim personas, quibus familiaris is ipse est in Flexu Coli primo; aliam de eo conquerentem audiavi circa Ileum dextrum.

Ex modo notata Fœcum natura & quia his, quibus alvus segnior est, Intestina etiam molli smegmate non satis obducta sunt, deduco & hos facilius in alvi obstructions incidere.

Præterea solent hi, juxta HIPPOCR., copiosius perspirare, & quia plus ex recrementis primæ Coctionis resorbent, imo quod vere recrementitium est, (ut postea ex HOMBERGII Experimento patebit) gravius igitur adficiuntur a suppressa Perspiratione, quam quidem alii; nam quum non facile moventur, facile hinc in alvi Tormina ruunt: uti Exemplo probat DECKERS *Exercitat. pract. p. 348.* „ Fœmina 50 Annos nata, cui rarissime intra quatrimum „ respondebat alvus, ex Aëris injuriis in Quartanam incidit, „ cum præcordiorum Angustia, suffocatione Hypochondriaca, „ appetitu abolito, alvo adstricta summis cum torminibus; de industria, (ut notat Auctor) purgans datum non erat, tandem tamen „ id petiit ægra, & applicato Clysmate solvente, brevi cum induratis fœcibus ejectis & flatibus, alvi Tormina, Anxietas & „ Suffocatio evanescere. Quod & sequentes confirmat animadversiones.

Nempe quia 1. Crassa plerumque in his plus minus distenta sunt, Vasa igitur, eorum tunicas perreptantia, minus libera tardum ad-

mittent modo humorum transfluxum; 2. Materies venis resorbta, laudabilis licet adhuc, magis tamen terrestri videtur, Vid. inf. citat. HOFFM. locum *Syst. Med. Rat. L. I. S. II. C. 6. Schol. §. 12.* Unde & tardior motus humorum in Systemate vasorum abdominalium; & ex his dispositio ad stagnationes, obstructions; &c. præsertim si vitæ sedentariæ dediti sint; His igitur, ingravescente ætate, (ex HIPPOCR. *Aphor. 53. S. 2. Quicumque alvos habent humidus, dum quidem juvenes sunt, melius liberantur his, qui siccus habent; ad senectutem vero hi pejus liberantur, siccantur enim ut plurimum senescentibus.*) magis siccatur alvus, sic sensim sine sensu Hypochondriaci fiunt & Melancholici; id quod vel in Juvene manifestè ex hac causâ vidi:

Sed tandem disponit hæc siccitas ad fluxum Hæmorrhoidalem, VAN SWIET. ad §. 605. N. 13. præcipue BOERH. *prælect. ad Institit. §. 112. pag. 525. & seqq.* HALL. ad b. l. Qui priorem morbum tunc quidem solvit HIPP. *Aph. 11. S. 6. Melancholicis Hæmorrhoides supervenientes, bonum:* aut prævertit, attamen, quia præter naturam fit, morbosus est.

Possem & huc revocare morbosam illam Alvi Segnitiam, ex *Angustia Intestini* oriundam, qua Venter per se liquida tantum dejicit, crassiora intus manent, nisi sollicitetur Pharmacis; melius tamen de hac specie sub Colicis agetur.

Procedo itaque ad *Alvi Constipationem ex Obstructione*: Ex quacunque causâ id fiat, necessario novæ fœces ad obstaculum appellentes retinentur, accumulatur, stagnant: Hac stagnationecrementa primæ coctionis duplicem fere solent subire mutationem; vel exsiccantur, & obstructionem augment: vel 2. solvuntur, suamque in loco calido sequuntur naturam, abeuntque in liquamen putridum; unde Diarrhœa, Dysenteria, cum excoriatione, inflammatione, exulceratione &c. Intestini.

De Obstructione Aucta nunc dicam:

Stagnans ante obstaculum massa, quia Intestina, quantum valent, suas in Contenta pergunt exserere vires, orbatur suo liquido, (id quod vel resorbetur, vel nondum suppressæ penitus alvo materiem subministrat) hæc ipsa apta fit, quæ iterum post se crassiora accumulet, sic ingens fœcum colligitur in Crassis copia, densa, compacta, exsucca, inepta ad motum, imo in tantum sæpe infarcitur canalis, ut viderim in puero totum illum tra-

tractum, qui sub ventriculo est, fœcibus turgentem: in senili cadavere, is ipse locus præ contenta farragine solidum mentiebatur corpus, atque suo pondere, arcuato modo inflexus, ad umbilici sedem & ultra descendebat: quod etiam notarunt Observatores: vid. SCHENK. *Obs. Med. L. IV. de gravid. Obs. 6.* BONET. *Sepulchr. L. III. S. XIII. & XIV.* Dura hæc materies, si quando circa Rectum hæserit Intestinum, gravitans, idque irritans *Tenesmum* excitat molestissimum, & sæpius plane irritum; si tamen contingat quædam illius excretio, hæc secum abripit multum muci; Intestinum sua mole & duritie distendit vehementer & stimulat, ut hinc ardores & dolores Recti post dejectionem, quandoque vel Hæmorrhoides, vel Ani procidentia, aut fortiori nixu, qui necessario hic requiritur, generentur Hernia, Hæmorrhagiæ in regionibus remotis: Sed sublata hac viæ lubricitate, Expulsio magis vitatur, imo Intestina, quum hæc activa sint, prius nimis distenta, jam arctius se constringent, & massa exsucca remanens arctius incarcerabitur:

Sic ab induratis fœcibus constipata alvus per plures dies perseverat, nec in principio dolor est, sed postea accedit; morbus longius protrahitur. RIVER. *Prax. Med. L. X. C. 2.* Sed interim magis augetur fœcum copia, variaque inducit symptomata, pro ut, cedere nescium, Colon alias aliasque partes comprimat: Imitatus sum hanc Coli distentionem sequenti modo:

In Cadaveris integri, aperto tantum Abdomine, Crassis Intestinis per anum Aëra inflavi: admodum turgens vidi Cœcum, sed jam liberius, quam par erat, cedens antrorsum, resistentiâ Abdominalium Musculorum sublatâ (id quod circa totum Experimentum animadvertendum est) Manu repressum Colon Tenuia multum de sede turbabat, & credibile non parum Renes inde passos fuisse: Notabilia & erant sequentia; post primum Flexum Colo accumbit Vesicula Fellis, ut lutea notat macula, sed haud parum nunc premebat Colon Cystidem: pergens ulterius flaccido insultabat Ventriculo, (ut in simili casu notat VAN SWIET. *ad §. 422.*) qui, aëre etiam immisso, allidebat ad Colon, attamen mirâ illâ inversione, quam sub repletionem fundus patitur, emergebat quasi: Verum tunc Pyloro magis infesta videbatur Coli tensio: Cœterum Duodeno accumbit naturaliter: In Hypochondrio sinistro altius adscendebat, tumorem efformabat ingentem, qui vel ibi Ventriculo non indifferens visus

est; neque obscure notari potuit contractior Coli locus in sinistro latere: sed in subiecto Ileo, & inde ad Hypogastrium, Flexus ibi situs Sigmoidæus, finisque Coli ante Corpora vertebrarum lumbarium tangebant ultra fidem, ut repressum Cæcum fere contingeret finis Coli: Expansio Recti intra Pelvim insignis quoque erat, capacitatemque illius Cavi infimi multum angustabat: Doleo, quod omiserim flaccidæ eo tempore vesicæ inflationem: Operæ sane pretium, est hoc repetere experimentum, ut constet, quantam abdominalis regionis partem occupent distenta Intestina Crassa:

Nec quis obijciat huic tentamini nimiam distentionem; SCHENKIO enim *l. c. libri IV.* Colon, cui pueri caput facile inseri potuisset; BOERHAVIO *v. prælect. T. I. p. 514.* Cæcum adulti capite haud minora visa sunt: in utroque casu fœcibus infarcta.

Ex Coli igitur nimia distentione, simul cum resistenti duritie, multa symptomata explicari poterunt.

Hic fere Cæcum, illic Colon accumbunt Renibus; Hi ex Coli vitiis sæpius vel per Consensum, vel ex Mechanica Compressione & Irritatione, simul laborant. Ex alvo pertinaciter obstructa, vix ac ne vix quidem referanda, Dolores Nephriticos natos videmus *Act. Phys. Med. Vol. IX. Obs. III.* qui perstiterunt donec induratæ & exsiccatae fœces educerentur, nec obstat Arenularum copiosa mictio, nam inquit HOFFMANN. *Consult. & Respons. Med. Cent. 2. & 3. Cas. II.* Cum in ægotante neque olim ulla dispositio, aut signum renalis præsto fuerit Calculi, nec præsens malum vomendi cupiditate conjunctum sit, vero videtur simillimum, dolorum, quos tolerat, sedem in renibus, aut ureteribus neutiquam esse quærendam, neque etiam obstat, quod, post remediorum Calculum pellentium usum, sabuli facta sit excretio &c. Sed potius hinc pateret, Coli Obstructionem quoque Calculi favere Generationi, eoque magis, quia hic videntur resorberi terrestria magis, sic HOFFM. *Syst. Med. Rat. Lib. I. §. II. C. 6. Schol. ad §. 12.* Si diutius sub alvo strictiori ibi morantur fœces, majori facta compressione Intestinorum, etiam crassiores, salinæ & terrestres partes in sanguinem penetrant. Sanguinis autem recrementa crassiora per urinæ vias excernuntur; Renes nunc male affecti sunt, compressi, vel ductus excretorii spasticè constricti, hinc sabuli proventus. Monet itaque GALLEN. *de Ren. affect.* „ad Præservationem & Calculi Curationem ni-

hil

„hil tantopere conducere, quam alvum habere congrue ap-
 „tam & liberam. Vid. & *Comm. ad POTER. Obs. Cent. I. 6.*
 „48.

Sed mecum concipias Cœcum adeo duris impletum Scybalis in corpore Mulieris Gravidæ; & tuto poteris, testatur enim Cel. BOERH. *se in Gravidis ipso tactu hunc saccum sæpe percepisse*, vid. HALL. *præl. T. I. p. 514.* sed quales inde Uterus duro huic & renitenti appressus corpori sentiet molestias? an non inde Situs Obliquus conciliari Poterit Utero? toties difficilis Partus causa. *Illud præterea Cœcum Intestinum est sedes flatuum in Hypochondriacis & Gravidis Mulieribus; in hominibus sedentariam vitam agentibus, dura scybala ibi copiosa congeruntur, ut tristissimo fato viderim periisse illustrem hominem, cui fœcum globi tanta ubertate collecti erant in Cœcum, ut humano capite in resecto cadavere non minor visum sit,* BOERH. *ibid.*

Nunc pergamus; Ex Coli decursu sub ventriculo constat 1. de veritate, Baculum, quem sentiunt ægri ex transverso Epigastrii, *Medecin de soi-même l. c.*, esse ipsum distentum Colon: 2. quod, quia resistit Diaphragmatis actioni, turbet Respirationem & præcipuos nobilis hujus functionis effectus in Abdominis viscera, hinc Anxietates, quæ augentur impedito libero transfluxu humorum per Hepar, Lienem &c. invisus enim hic quoque tumor videtur Vasis, quæ Portas Hepatis subeunt: imo & per Pulmones; hinc Dyspnœa, Suspiria crebra, Sanguinis congestiones ad Caput, & varia alia: v. *Comm. VAN SWIETEN ad Capitul. de Anxietat.* 3. Hinc elucescit causa Vomituum post epulas; adsurgente scil. ventriculo, sed hoc omne explicat idem Egregius Commentator ad §. 654. si præcipuè addas quid Pylorus, quid Duodenum patiantur: accedit tandem notabilis causa, Bilis nempe ex Cystide expressio: quæ si persistet, angustia Vesiculæ impediatur ordinaria bilis depositio, hinc magnæ turbæ in Hepatis systemate, ad regurgitationem bilis, & Icterus usque: Stagnatio portionis bilis in Vesicula, ad Calculosam concretionem disponit: hæcque ipsa depravata bilis excretio causas Alvi constipatæ auget:

In Gravidis, si ibi hæreat Obstructio Coli, Angustiis præcordiorum ex mole uteri, & vomitionibus, Illas vel nimis excruciantibus, novus succrescit fomes: id fieri docet Observatio: Vid. *Act. Phys. Med. Vol. 4. Obs. 2. Mulier prægnans facta, continuo*

per id tempus vomendi vexata stimulo, à pastu præcipue, alvo semper sicca & non nisi Clysterum usu emollita.

Porro, quid Flatus in altero Coli Flexu, quid Fœces in sinistro tractu efficiant, vidimus. Illustrare ea possem pluribus locis. Sufficiant hæc: RIVER. v. g. L. x. Prax. Med. C. i. *Quando excrementa, inquit, in superiori capacissima Coli parte, in globos magnos indurata, à flatibus versus sinistram partem pelluntur, fit, ut non nisi magno cum dolore permeare possint, quo symptomate Colicus dolor cum Splenico & Nephritico sæpe confunditur.* Et BOERH. iterum. p. 527. *Hic locus altera est flatuum in Hypochondriacis, & fœcum alvinarum in Gravidis sedes; habitant ibi Eruditorum dolores, quos innocentæ Lienis solent tribuere.*

Accedimus nunc ad illum locum, ubi Colon format sic dictum Flexum Sigmoidæum; Mirabilem Casum ex hujus loci nimio turgore nobis narrat Magnus BOERHAAVII Commentator ad §. 422. *Ægrotantis cujusdam, cui binis ante mortem septimanis Crus sinistrum dolebat prius, dein tumebat, tandem totum Oedematofum reddebatur, tumore ultra genu adscendente; Accedebat extremi pedis frigus, digitorum livor, cum metu gangrænæ: Credebant Medicus & Chirurgus latentem puris collectionem Iliacam Venam aut Cruralem compressisse; sed ubi hæreret Morbi causa detegere non poterant. Antisepticiis igitur pugnarunt; Sequenti die, inquit, Cel. VAN SWIETEN, mirabamur, Crus multum detumuisse, magisque calere, narrabatque æger & adstantes, quod plurimos flatus summo cum impetu & maxime sonoros ano explosisset. Perrexit omni hora minui adfecti cruris tumor, & bidui spatium, Lenibus frictionibus simul adhibitis, totus evanuit: In Cadavere nihil puris in Cavis Corporis Majoribus inventum fuit, sed in abdomine inveni Intestinum Colon non subjacens ventriculo, sed illi incumbens, flatibus distentum: Ejusque pars in latere sinistro contracta erat, sic ut pollicis vix æquaret crassitiem; simul ac vero sub Intestinis tenuibus emergebat illud Intestinum iterum inflatum apparebat. Unde verosimile videtur, Colon illo in loco Iliacæ Venæ incumbens (Scilicet in Flexu Sigmoidæo) Flatibus distentissimum illam compressisse, unde tumor Cruris ejusdem lateris secutus fuit, qui flatibus his explosis, iterum evanuit. Nisi hæc vidissem, fateor, quod vix credidissem, a flatibus sic comprimi posse ingentem talem Venam, ut gangrænæ periculum inde immineret.*

Si jam finis Coli, qui ante Corpora Vertebrarum Lumborum in-

inferiorum jacet, turgeat, & adfurgentibus ex Pelvi Visceribus impedimento est; & ea valide reprimere valet. Quæ quidem Intestinorum pars præcipue etiam in caussa videtur fuisse *Prolapsus ilii Uteri*, (habita ratione status & situs Uteri effecti, intra pelvim quasi reconditi) *per flatulentam Intestinorum distentionem caussati v. Act. Phys. Med. Vol. II. Obs. 63.*

Uterius mille malorum fomes est Rectum fœcibus turgens, cum respectu sui, tum vicinorum: Vesicæ nocua videtur, quod quidem ex sequenti deduci posset Observatione. Felem quis elapsâ hyeme mortuum invenit, extus nihil læsi comparuit, neque pelle detracta, contusi quid se monstrabat: Cupidus cognoscendi causam mortis aperuit abdomen, ingens hic fluctuabat extravasati sanguinis copia; spectatum advocatus, expurgato sanguine, observavimus Vesicam urinariam, duabus ex rupturis sanguinem emittentem; Quæ caussa tam insoliti phœnomeni? putavimus hanc! fœcibus duris scatebat Colon, ita ut forti pressuræ intra digitos vix cederent scybala figurata, circum quæ arcte contractum erat Intestinum, & in locis inter ea mediis ita, ut cavitatis interciperetur penitus; Rectum Intestinum valde oneratum, æquabiliter fœcibus turgebat, ut Pelvis capacitatem angustam valde redderet: An Vesicæ collum compressum hujus rupturæ caussa? forte! præcipue si accesserit nixus ad alvum exonerandam; testantur enim Auctores sub fœcum duriorum expressione genitale liquidum, aut ex Prostatis, profluxisse: vid. BOERH. *præl. Vol. I. p. 548.* Quantum hic Vesicæ collum, cui seminis apothecæ adsident, comprimi debebit? videtur ergo Vesica, subtus compressa, nixus, (quo abdominis contenta pelvim versus adiguntur) nunc irriti, propter fœcum duritiem, nimiam excepisse vim: & potest hoc fieri, notat enim MAURIC. *Observ. sur la Grosseffe* 303. per violentum hunc nixum loco cessisse Uterum. Aperui Vesicam jam flaccidam, effluxitque parum diluti sanguinis, & thrombum ex eodem concreto includebat.

Fœces in Recto etiam causæ sunt Hæmorrhoidum, de hoc dictum; vel Tenesmum excitant, uti ex Cap. præc. patere potuit; sed applicemus & hunc Recti turgorem Gravidis; difficulter hæferunt cæcas Hæmorrhoides, ægerrime Tenesmos, hi enim ex HIPPOCR. *Aph. 27. s. 7. abortire faciunt.* Vid. MAURIC. *Trait, des Malad. des Femm. Gross. liv. I. Chap. 18. & 25. & du-*
ctis

Etis in consensum viis Urinariis, sæpe Stranguriam excitant, ut notat VAN SOLINGEN *byzondere Aanmerk. &c. p. m. 46.* & si steterit ad Anum fœx, Laboriosus sæpe Partus est; ex assensu omnium Artis Obstetriciæ Magistrorum: DENYS *Ampt der Vroetmeesters &c. p. 333.* VAN SOLINGEN *l. c. p. 22.* & pulchre rem declarat Exemplum *p. 41.* Ubi quarto injecto Clysmate, valida demum sequebatur alvi egestio, & mox caput fœtus quod prius digito attingi non poterat, intra vaginam descendebat, levique operâ in lucem edebatur: Mortem fœtus & matris ex hac causâ vid. apud BARTHOL. *Cent. IV. hist. 27.*

Si vero compareat fœx in Recto, fœtusque caput jam demissius hæreat intra pelvim, facilè cum prodeunte fœtu exhibit fœx. ut censent DENYS *l. c.* & LA MOTTE *traité des Accouch. L. 2. C. 26.*

Ex his, quæ sparsim circa retentas fœces tempore Graviditatis notavimus, patet, quantum hæ apportent mali, cujus finis Abortus est, vel Difficilis Partus, vid. *Act. Med. Phys. T. II. Obs. 166.* & Omnium Miseriarum, quibus Colon fœcibus infarctum Graviditas tentare valet, summam vid. in deplorando illo casu apud SCHENK. *l. c. L. IV. Obs. 6.* Scite ideo monet HEURNIUS ad HIPPOCR. *Aphor. 45. S. 5.* Si quæ Gravida corpore bene constituto abortiat, nulla manifesta incidente Abortionis causâ, huic in posterum commodis mensibus, vel etiam ante ingravidationem alvus est derivanda purgatione, ex Agarico & Rhabarbaro: Exemplumque addit sequens: Matrôna quædam sæpius abortierat, pituitosâ naturâ, cum vero Medicinarum usum iniit, feliciter gestationem perfecit: Confer LA MOTTE *l. c.*

Si jam post Partum consideremus Alvum adstrictam, quam variis hinc turbatur Lochiorum Fluxus modis; magno cum Ægrotæ detrimento; quantum hic sæpe valet molle blandumque Clysmâ? *peffima igitur nonnullorum sententia est*, inquit Germaniæ decus Cel. HOFFMAN. *Syst. Med. Rat. T. III. S. I. C. X. §. 31.* puerperas primis præsertim septimanis plane non esse purgandas, sed ab omni evacuatione tunc esse abstinendum: hinc complura mala, non sine periculo, nascuntur, nam purpura hisce in regionibus (quod & docent ubique *Acta Phys. Med.*) puerperis familiarissima est, ex neglecta primarum viarum repurgatione & Lochiorum defectu.

Nunc quoque Fœtum partu editum Matri subjungamus; quant-

ope-

opere turgent Crassa Meconio? quanta hinc, nisi expurgetur, mala? Sed vel altius res repetenda videtur; teste enim HIPPOCR. *libr. de Part. Octim. in init. Puer, cum partus instat, incipit laborare, & in vitæ venire periculum.* An ergo Crassa jam peccant? Sic est Gravissimorum Auctorum sententia: Primus (ut narrat BERGER. *Physiol. p. 491.*) fere CLAUD. DE LA COURVÉE, unde hic motus? quærit, "Estne a Repletionem an ab Inanitione? ad hæc duo omnes referuntur morbi; non quidem ab Inanitione, quandoquidem simul atque natus est, depletur, tum bene habet: Ergo a Repletionem" Concludere itaque videtur, Fœtum jam in Utero Copiâ, Acrimoniâ & Stimulo excrementorum alvi & urinæ impelli ad exitum. Hanc sententiam quoque adoptarunt DRELINCURT. Vid. *Conceptum Conceptus Perioch. 60.* & nunquam sine Encomio nominandus BOERHAVIUS, *Instit. Med. §. 685.* Vid. & *Prælect. ad hanc §. item ad §. 109. T. I. p. 516.* ut & Alii. Quæ quidem res, quousque vera, nescio, sit fides penes Auctores: de eo certiùs constat, si sponte aut artis adminiculo non evacuetur, Meconium inducere gravissima symptomata, quorum Catalogum dedit BOERH. *Aphor. §. 1345.*

Sed extra cancellos, quibus mihi circumdederam, egressum me video; demonstrandi animus erat, quantopere noceret Colon fœcibus infarctum Locis Vicinis; & jam ad Universales Morbos Puerperii & Infantum deveneram; sed sic ferebat ordo Subjectorum: Nunc pergo; adferoque.

Alvum adstrictam non tantum Vicinis Partibus invisam esse, sed Symptomata ex hoc fomite in dissitas quoque Regiones debacchari: idque potissimum ex triplici causa: 1. propter Turbatam Circulationem in Systemate Abdominali. 2. ex Consensu, quo gaudent Intestina cum Corpore reliquo toto, qui sane tantus est in hoc Tractu, ut eum ratione adsequi neutiquam valeamus: quod vel Vermium symptomata abunde docent: 3. ex Resorbtis Pravis Humoribus: Id quod sequens probat Experimentum. CEL. HOMBERGIUS sumsit Stercoris humani naturaliter constituti Unc. XII. leni destillatione ex Balneo Maris inde acquisivit Unc. XI. limpida aquæ, odoris fœtidi; relicta Unc. I. solidæ materiæ. Hæc tria in sequentibus vel seorsim vel simul peccabunt:

Inter Loca Dissita Nulli parti tam incommoda est Alvus Adstricta, quam Capiti, quod semper inde male habet, Morbique ibi consistentes,

ingravescunt, sicut contra ab alvo liquida, vel si obstructa fuerit, per Clysterem subducta, mox superiores partes resolvuntur. HOFFMAN. *Syst. Med. ration. Tom. II. part. III. C. 6. §. 14.* Id quod notavit etiam Antiquitas. Vid. GALEN. ad HIPPOCR. *Prorrhetic. Lib. I. Alvus Intercepta non quidem adfectionis Cerebri signum est, sed illa, alvo intercepta, augetur, deteriorque redditur.* Confer CELSUS. *L. II. C. 12.* & Quotidiana id confirmat experientia, unde postea Cephalalgias, Vertigines, Scotomias, imo Apoplexias, Epilepsias & Convulsiones videbimus; Quantum ergo juvat Alvi Ductio in Capitis morbis?

Sic & Pectori nocet fœcum nimia Retentio, id docebunt Oppressiones, Tussis, Asthmata, Peripneumoniarum species & Hæmoptysis ipsa: Ventriculo quoque, ut ex prostrato Appetitu, Cibi fastidio, Nausea &c. apparet: Sed per singula ire nequeo: male multari possunt enim quævis aliæ partes, sed, ut ita dicam, Casu tantum: Oculi v. g. Caligine, Ophthalmia, ut notat CELSUS *L. 6. Fauces Inflammatione &c.* Sed hæc mala explicari debent ex generali quoque turbata Circulatione, ut hinc fiant sanguinis Congestiones ad diversa Loca & Organa; oculos, fauces, pulmones, renes &c. & ex hac Theoria intelligetur, quare adeo conducatur Alvus Laxa in Hæmorrhagiis, siue naturalibus per uterum, siue consuetis per varias Corporis partes: & cur quandoque Alvus Adstricta pertinacem sibi comitem habeat Hæmorrhagiam: uti singularis Hæmoptoes Casus exstat in *Act. Phys. Med. Vol. VII. Obs. 116.* „ Cessantis, alvi plenaria expurgatione, recidivam patientis ventre iterum suppresso; non auscultantis Hæmoptysi dicatis „ medicamentis.

Omnia autem hæc mala augebuntur, si (dum diutius restagnantes Fœces exsiccantur, in lapideam ferè abeunt duritiem, ut postea gravis odoris expertes prodeant) fœtidum illud liquidum, (ab iis separatum ab *Homborgio*) interiora petat, & circulantibus admisceatur humoribus, eosque valde impuros reddat: SPONTIUS *Aph. 27. S. II.* sentit „ Alvi torporem vel plenariam suppressionem „ nem afferre omnium conturbationem & vasorum impuritatem” & hinc Alvi tardior secessio *Cacochymiae procreatrix* dicitur HOFFMANNO *Syst. Med. Ration. L. II. S. II. C. 6. Schol. ad §. 14.* Sic enim, qui prius errore loci stagnabant humores, nunc facient exulcerationes &c. tum si ad exteriora rapiuntur humores, fient

sient Ulcera Cacoëthea: & Hæmoptýsis v. g. quæ prius tantum sanguinem evacuabat plethoricum, nunc facile in Suppurationem, Vomicam, Phthysin degenerabit: patet hinc, cur semper tantæ turbæ Cachecticis superveniant ex alvi suppressione; cur Ulcerum, imo & Vulnerum recentium curationi adeo hæc obsit: Vid. BOERH. *Aphor.* §. 201. & VAN SWIET. *ad b. l.*

Hoc etiam explicat laudatum HIPPOCR. locum *L. II. præd. C. 4. Dejectiones, ... si tertio quoque die, aut quarto, aut ex longiori intervallo, prodierint, periculum est, FEBRE corripandos esse.* & Recentiorum quoque id constat observatis. HALL. *ad BOERH. prælect.* §. 112. Not. 9. *In sanis Febriculam facit sola alvus dura.* Unâ vel Alterâ nempe ex Intermittentibus, aut quæ peior est, Synocha putri: de qua re consulas VAN SWIETEN *ad* §. 730. *collat. cum Comm. ad* §. 586. *β.*

Tum si Febris, valida satis, noverit separare noxium ab utili, idque evacuare, Febris remedium est, (extincto interim morbi fomite) si vero lenta tantum fuerit, auget potius pravam humorum dispositionem; aut separatam utcunque morbi materiem deponit ad hoc illudve Viscus nobile magis, vel ignobile, unde gravia quandoque symptomata; sic, quantum video, explicari debet illa TULPII *Observ. II. L. I. Matronæ locupleti intervênere ex ventre diutius adstricto non modo horror ac febris, verum etiam frequens animi deliquium: accedens primum quidem promiscuè, sed mox ordinatè, cum in accessione, tum in recessione: Quod tamen desinit ex toto: sed ea lege, ut illi è vestigio successerit admirabilis quædam Epilepsia, insurgens cotidie modo ternis, modo quinis, modò senis circuitibus, &c.*

Et quatenus Alvus Adstricta Cacochymix Procreatrix est, satis apparet ratio, cur in Febricitantibus, & præcipue in Morbis Acutis adeo damnetur Alvus Intercepta; nam VAN SWIET. *ad* §. 772. *In Morbis Acutis, ob auctam circulationis velocitatem, dum olea & sales sanguinis acriora fiunt, & bilis imprimis acrior redditur, in corruptelam tendit; hinc magna necessitas est, ut illæ excretiones, (per Alvum & Urinam) maneat: Confer Ejusd. Comm. ad* §. 100. & 689. Similem rationem reddit HOFFMANNUS, & Quia, inquit, *in febrili æstu corrupti valde humores ad Intestina descendunt; (Confer. Schol. ad* §. 10.) *Qui si nunc retineantur, fædissimam putrilaginem rursus insinuant venis ac sanguini, non mirum est, alvum, aliquanto diutius in febribus cohibitam, provocare Faucium inflammatio-*

nes, Cephalalgias, appetitûs & virium Dejectiones, Inquietudines, & Purpuram: vid. Syst. M. R: L. I. S. II. C. 7. Schol. §. 12. collat. cum T. III. S. I. C. X. §. 32.

Concludimus igitur cum Commentat. ad POTER. Observ. Cent. I. Cap. 25. In omni Curatione alvus officium suum præstare debet, alias illius durities, & constrictio, ut Morbos gignit, sic quoque illorum Curam impedit; si vero internum Stimulantium usum dissuadet Morbi & Ægri conditio, innoxii tamen Clysteres mollientes applicandi sunt, ut alvus soluta Circulationem efficiat liberiores.

Sed uti vix Regula sine exceptione, ita & ex millibus Unum invenies Act. Phys. Med. Vol. IX. Obs. 101. Cui quoties ægrotaverit, consuetum & familiare semper fuit, nullum, durante morbi tempore, alvi experiri beneficium, idque eventu optato, etiam tum, quando ex Purpura rubra laboraret: sed hic

Rara Avis in terris, nigroque simillima cygno: JUVEN.

Quæ cum ita sint, Quid superest? quam ut Illorum laudemus Mendendi Methodum, qui ante omnia attendunt in suis Curationibus, ad saburram ex primis viis deturbandam: sic Medicamentis via paratur ad interiora; sic Naturæ conciliatur locus, quo amandet crassiora quævis, alio Emunctorio vix excernenda: & pro virili impugnemus mali quid semper animo effingentes meticulosos, qui ob fuitiles rationes, vel in Acutis Morbis, ægrotantes per quinque dies & ultra sine subductione tenent; quod sane non potest non pessimè cedere:

At tempus est, ut nunc, post tot tantaque MALA EX CRASSIS, UT CAUSSA, ORIUNDA, transitum faciamus ad alteram Thesis nostræ partem, quæ fert CRASSA QUOQUE SEDEM ESSE PLURIMORUM MORBORUM.

Et hic mox occurrit, a loco nomen habens, Colica.

Frequentissimè occurrunt Hi Dolores, ex Caussis numero ferè infinitis, pro quarum differentia diversæ species diverso nomine insigniuntur; sed Eas omnes pro dignitate explicare vetant angusti Dissertationis Limites: Quædam tamen delibabo, pergens primò in consideratione Coli, fœcibus infarcti.

Colica ex hac caussa, quæ Unica ferè Crassis Intestinis propria dici meretur, sic procedere solet: Venter si aliquamdiu ordine
non

non successerit, subrepat gravitatis sensus, cum tumore, sensim increscente, duro; Doloꝛe punctorio, præcipue quidem in Intestino, sed ex consensu cum vicinis, & partium, quibus Colon nectitur, distractione &c. (Vid. *Medec. de soi-même* l. c.) per abdomen divagante; succedunt Anxietas, Dyspnœa, sensus Angustiae, quem describunt ægri, ac si præcordia cingulo stringerentur, alii respectu priorum Symptomatum Baculum sibi ex transverso Epigastrii hærentem fingunt; concurrunt Appetitus Prostratio, Nausea, Vomitus post pastum; nonnunquam etiam bilis copiosa dejicitur: tum si in Robustis supernè, infernè, adhibeantur Laxantia, Emollientia, Solventia, Eccoprotica: externe similia formâ Fomenti, Cataplasmatum, Balnei, Inunctionis, &c. in debilibus & laxis Corporibus, ubi fere Atonia peccat, Purgantia, sic stricte dicta, Fortiora; ex Jalapp. Scammon. Pulp. Colocynth. aut Præparatis ex his, quæ in officinis prostant varia; tanta sæpe Fœcum dejicitur copia, dum interim per dies aliquot ægri vix quidquam adsumserunt, ut obtupescant æger & adstantes: feliciter reserata alvo, æger, utut jam sanus videatur, purgandus tamen est, quin similis citò redeat obstructio; cujus quidem causa videtur, 1. Collectio materiæ circa Duodenum, & Ventriculum, quam teste HOFFMANNO. *de Duod. mult. mal. Caus.* §. 26. *Purgantia non aggrediuntur. nec commovent, nec promovent.* 2. Similis in Visceribus, & Vasis, quæ solent, sed obstructionis tempore non valere, se exonerare versus Intestina: jam vero

Si licet exemplis in parvo grandibus uti. OVID.

Reserata Alvo hic simile quid sit, quam ubi Fœtus excluditur, vel Hydropicorum Aquæ simul & semel educuntur; Tum, nisi, pro ratione subsidentiae abdominis, fasciis id firmetur, omnia eò quasi ruunt, ægerque animo linquitur.

Si vero primum hunc gradum superaverit Morbus, brevi ingravescunt omnia, Abdomen intumescit valide, oberrantes audiuntur Flatus, Ructus excutiantur creberrimi sine levamine, anguntur horrendè, observante enim SPONIO *Aph.* 28. *Sect.* 11. *obstructo inferiore ventre, Flatus per universum corpus discurrunt, ut ab iis, distentis cum ventriculo intestinis, sanguinis liber progressus impediat, & ad alia, superiora maxime, loca conversus, varia, eaque gravia pathemata ciât, hinc Inquietudines, corporis Jactationes, Vigilæ; ex congestione Cephalalgia, Vertigines; Vomitus*

ex Inverso Peristaltico motu continui, diversæ materiæ, pituitæ, bilis, ad porraceam, vel æruginosam usque; imo testantur *Acta Phys. Medic. Vol. v. Obs. 65.* non materiem tantum foetidam, sed vel Ipsas Alvinas Fœces ore excussas fuisse, atque tum fere conclamatum de ægro est; tantis nempe turbis facile ominosa supervenit Inflammatio, citò in Gangrænam tendens, sic cum virium dejectione, paralytica resolutione intestinorum, sudore frigido &c. brevi mors sequitur. Visum nonnunquam est Colon ex hac distensione & Torminibus medium crepuisse; FERNEL. *Pathol. L. vi. C. 9.* Rectum Intestinum disruptum *Act. Med. Phys. Vol. vi. Obs. 65.* habent. Sive jam Fœces alvinæ, sive Calculus, Pituita, &c. penitus obturaverint canalem; vel externa compressio, laterum concretio &c. interceperint Cavum, Effectus erunt iidem: de his igitur non dicam.

Quæritur, An Veræ Fœces Alvinæ, sive, quæ jam delituere in Crassis, iterum faucibus expelli valeant? Crediderim omnino: si 1. Collectio Materiæ fiat in Cæco, & proximo Ileo, ut Valvula, præter modum distenta, paralytica reddatur: Vid. ETMULL. *prax. L. I. Sect. IX. C. I. Art. 2.* vel si 2. (uti fide Dignissimus se vidisse narrat HILDAN. *Obs. Chirurg. 61. Cent. I.*) Cæcum contractum se insinuavit in Ileum. Hoc illud malum poneret, quo fieri posset, ut clysteres, imo vel suppositoria, vid. RIVER. *prax. Med. L. x. C. 2.* Ano intrusa, brevi post ore excussa visa sint, dum interim nihil ab ore ad anum pervenire poterat. Vel 3. ex Eo, quod in summo illo gradu hæc Colica simplex non maneat, sed complicetur cum Flatulentâ Vagâ, ut satis superque docent Symptomata, & Cadaverum dissectiones, ubi Coli maxima pars fœcibus, reliquus tractus intestinalis flatibus distenta erant; Sursum nunc si determinantur quævis, non mirum, si cum Flatibus, quæ ultimo advenerunt fœces, sursum rapiantur; sed sic omnis impetus in solam Coli Valvulam, quia commercium l'enuia inter & Crassa Intestina intercipit sola, redundat; hinc, licet ægrè, expugnata tamen succumbere & cedere tandem videtur.

Notabilis nunc illa sequitur Colica, operose descripta a Clariss. WALTHER in *Dissertat. de Angustia Intestinorum ex obfirmato Eorum habitus vitio:* & memorata titulo *Colicæ Chronicæ* ab HOFFMANN. *Syst. Med. Rat. Tom. IV. Part. 2. Sect. II. Cap. 5. §. 30.*

In quo Morbo pigra observatur dejectio, & liquida tantum, nisi

nisi alvus Pharmacis sollicitetur: ex levi itaque in diætâ errore miseri hi mox Colicis cruciantur Torminibus, imò quotidie statâ post epulas horâ, appellantibus scil. ingestis ad Stricturam, aut prominentem Tumorem inquieti, anxii redduntur; sæpe etiam alvus in totum supprimitur, cum modo descriptis Colicæ symptomatibus. Plura si desideras, & jure merito desiderabis, adeas cit. Auct.

Hoc tantum addam; 1. Quoad *Morbi Naturam*: si compares hunc Crassorum Intestinorum adfectum cum Illo, qui hodie toties crucem constituit vel exercitatissimis etiam Practicis, Artis-que Medicæ fere opprobrium evasit, a Cel. DE HAEN de *De-glutitorum in Cavum Ventriculi descensu impedito*, methodicè descripto, patebit, hos morbos loco tantum differre: lege *Casus*, Cap. I. ibi enarratos, tum quæ supra notavimus de *Angustia Intestini ex Constrictione lentâ*, *Callo*, *Cartilagine*, *Compressione externâ* &c. & easdem invenies peccantes Causas, quibus addere poterimus Colicas Chronicas ex Nucleo Pruni *Medical Essays. Vol. I. Obs. 31.* ex Pituita, vid. HOFFM. ad POTER. *Observ. Cent. III. Cap. 27.* & II. ibi cc. FERNEL. *Pathol. L. VI. C. 9.* vel simili Materiam contentâ. 2. quoad *Effectus*: ex cognita primæ digestionis officina, ejusque œconomia, liquido patet, pejus hoc malum fore, si in Crassis resideat, quam in Tenuibus Intestinis; imò quo propius Recto Intestino hæserit Constrictio; in Tenuibus quippe dilutiora sunt, magis consistentia Crassorum contenta: imò & superius in hoc tractu humidæ adhuc fœces facilius superabunt Angustiam, eâque superatâ, cessabunt turbæ, simulque & semel fieri poterit ejectio: contra si circa Rectum, ibi exsucca difficilior transprimentur, unde Collectio eorundum, Intestini Dilatatio, inferioris in superius Susceptio fient; præterea, quod excidit per Angustiam, mox alvum sollicitat, unde iterato conatu, per intervalla sæpius ad desidendum compellitur æger.

Colicæ Biliosæ, aut Quæ ex Humoribus aliis Acris, intra Tubum intestinale hærentibus, oriuntur, quia sæpius in Diarrhœam, aut Dysenteriam degenerant, facile ex illorum Fluxuum Historiâ, mox tradendâ, intelligentur.

De *Pituitâ Vitreâ*, quæ Colicæ species videtur ex descriptione GALENI de *locis affect. L. II. Cap. 5.* (Memini mihi ipsi accidisse dolorem vehementissimum, ut mihi videretur in intimo ventre terebra perforari, in illo potissimum spatio, per quod à renibus ad vesicam scimus

ure-

ureteres extendi: injecto deinde Oleo Rutaeco, quum id paullo post excernere tentarem, excrevi simul cum gravissimo dolore humorem vitreum à Praxagorâ appellatum, qui vitro fuso tum colore, tum consistentia consimilis est, &c. frigidissimus autem percipitur sensu tactus, tum ipsorum, qui excernunt, tum si quis confestim ipsum tangere voluerit; Evacuato hoc humore dolor sedabatur.) non nisi dubia proponere possum: nam qualis sit, quæ dejicitur Materia, nondum constat: Cel. VAN SWIET. ad §. 71. de hac Pituita agens, quærit, an possit ejus origo ex Causis Glutinosi Spontanei deduci? sed ex effectibus concludit, illam *Vitream* differre a naturali pituitâ accumulâtâ; Alii, ut Torminum & Frigidissimi sensus rationem redderent, acrimoniam pituitæ naturali nimiam addunt Acidam; Quæ quo usque valeat Theoria, determinare non ausim: rarius, si unquam, hodie occurrit: Quicquid sit, Intestinorum soboles dici meretur, nunquam enim, sic testantur Veteres, nisi ano excernitur, & ex GALENI descriptione determinamur fere ad Crassâ; verorum enim Coli adfectuum eam habet proprietatem, quod Nephritidem mentiatur; Ipse enim GALENUS fatetur, se deceptum fuisse, dum crederet, Calculum alterutri Ureterum impactum, causam doloris fuisse. Vid. VAN SWIET. l. c.

Sequuntur nunc Colicæ in suo genere Violentissimæ, quales sunt *Inflammatoria, Flatulenta, Convulsiva.*

Inflammatoria: Si spectes irritantes causas, si Effectus, "Nata, inquit, BOERH. Aph. §. 960. contrahit Intestina, cavitatem claudit, transitum appulsi impedit, convulsiones violentas, vomitus excitat &c". commode huc revocari poterit; sed hanc unicè, satis prolixè & ratione omnium Eventuum tractavit Cel. BOERH. Aphor. de Intest. Inflamm. Ad hæc itaque relego Lectores.

Flatulenta; similiter gravissima, distinguitur in *Vagam & Fixam.* Hæc Coli sæpius incola est: vid. FERNEL. Pathol. L. VI. C. x. VAN SWIET. ad §. 648.

Vaga: Quæ ut plurimum nomine *Torminum* venit, adesse dicitur, si *flatus*, (ex Aëre, copiâ vel elasticitate suâ peccante, aut acrimoniam a putrefactione, ab adsumtis in aëtu fermentationis, sibi junctam habente) *absque murmure ullo, sed dolorem vividum inferens, nunc in hanc, nunc in illam Intestinorum partem excurrat.* COMBALUS. pneum. pathol. p. 6. Hæc potissimum illa Colica est, quæ cum Nephritide, & ubi Calculus suo descen-

censu per Ureteres nauseam & vomitum infert, complicatur: Sed uti Nephritis Colicam, sic Colon spasmodice adfectum Nephritidem quoque inducit: Vid. HOFFM. *Consult. Med. Cent.* 2. & 3. C. II. sæpe observavi Spasmodicis Hypochondriacis, Hystericis, Cardialgicis, & immanibus ventris Tormentibus mingendi difficultatem accessisse, & mitigatis spasmodicis mucidum, ac rubicundum sedimentum, ipsum denique sabulum cum urina redditum fuisse; & ubique apud Auctores super Colicâ Nephriticâ. Distinctionis Signa, nimis multa quam ut hic enumerarentur, vid. collecta ex Veteribus à N. PISON. *de Cogn. & Cur. Morb. L. III. C. 20*; & pulchre etiam à RIVER. *Prax. Med. Lib. x. C. 1.* Est & hæc illa Colica, quæ in sensilioribus & infirmis facile recidivam patitur ex levi causa, Frigore abdomini admissio, Refrigeratione pedum, Flatulentis adsumtis &c. quæ itidem fidus comes est Malo Hystérico & Hypochondriaco. „Dolor iste vagus . . . sæpe in sinistro latere plus urget, ex eo quod in illa parte sit quædam Angustia, & excrementa indurata a Flatu versus illam partem magnâ cum violentiâ pellantur, ut non nisi magno cum dolore permeare possint:” vid. RIVER. *loco supra citato.*

Oberrantes hi Flatus nisi excutiantur, continuo Intestina ad reactionem stimulant, facile Colicam Fixam, quam Nostrates Clausam vocant, producant.

Colica Clausa vel *Fixa* dirissimum morbi genus est, sistens Elasticam Materiem, inter duo spasmodicè constricta loca inclusam, quæ calore corporis adjuncta immani impetu suum auget volumen, eoque Intestinum ad crepaturam usque expandit, unde mox Intolerabiles Dolores, mox summi adsunt Labores; pertinacissima Alvi Adstrictio, Inquietudo, Extremorum frigus, Virium prostratio, Cordis palpitatio, Scotomia, Lipothymia, Icterus, miserandum Ileum, (quo non tantum flatus, qui ante locum constrictum hærebant, sed & ipsæ sordes ad superiora & Stomachum reprimuntur. HOFFM. *Syst. Med. Rat. T. III. Sect. 1. Cap. 4. §. 23.*) vid. COMBAL. *pneum. pathl. p. 7.* Nam a summa distensione mox validissima Inflammatio, omniumque vitalium humorum motu suffocato, subita Gangræna, unde post paucas horas in sanis & robustis hominibus Mors sequitur: vid. VAN SWIET. *ad. §. 649.* Vel sursum & deorsum explosis in initio Flatibus feliciter domatur hæc Colica, aut si diutius persistet, & cum Lipothymia, aut in Agone

Mortis, partibus jam ad emortuam tendentibus laxitatem, fiat excussio Flatum, sæpe paralytica redditur Intestini pars, nunquam postea ad naturalem constrictionem rediens: unde Tympanitis Species, ubi Aër, quem continuo deglutimus, præ Intestinarum debilitate non movetur, superfluous excutitur, sed stagnat, rarefeit, Intestina distendit, & Abdomen; tristissimo sane spectaculo, nam licet evacuares hanc materiem, subito tamen recrudesceret hoc Malum.

Cadavera illorum Hominum exhibuere Colon in incredibile Volumen expansum, vid. FERNEL. *pathol. L. VI. C. 10.* & passim apud Observatores: imo Colon disruptum: v. exempla ex BENEVENIO allata a BONETO: *Sepulchr. Lib. III. S. XIV. Obs. I. §. 13. 15. 16.*

Quæ omnia cum à Flatibus cohibitis evenire possunt, non sine ratione, Ventres miseratus onustos Tib. Claudius Cæsar meditatus est Edictum, quo veniam daret, flatum crepitumque ventris in convivio emittendi. SÆTON. in ejus vita *Cap. 32.*

Plura de his vid. apud VAN SWIET. *Comm. ad Capitul. de Ruët. & Flat.* & in Elegantissimo de Flatulentis C. H. *Affectibus Tractatu* F. DE PAULA COMBALUSIER.

Convulsiva: Omnes quidem Colicæ, aliæ plus, aliæ minus, Convulsivi quid habere videntur: dantur tamen species plurimæ, quæ præ aliis hoc nomen sibi vindicant: Insignis HOFFMANNUS pulchre has distinxit, *Syst. Med. Rat. Tom. IV. part. II. Sect. 2. C. 5.* Qualis sit morbus, describit *Syst. T. III. S. I. C. 3. §. 32. C. 5. §. 33.* Colica Convulsiva non tantum horrendum in modum Intestina, sed & alias universi Corporis nerveas & membrana-ceas partes per consensum exagitat, Ventriculus & Intestina sursum & deorsum trabuntur, alvus omnibus spretis Enematibus arctissime clauditur, muscoli abdominales introrsum cum umbilico stringuntur, sæpius & involuntaria seminis sit excretio, urina difficiliter redditur, aliquando respiratio valde anhelosa, difficilis est: ingravescente Morbo, accedunt vertigo, scotomia, levior mentis alienatio, vigilia, externarum partium refrigeratio, artuum agitatio, non raro eorum resolutio, paralyssis. Sub hoc genere jam plurimas duxit Species; Spasmodico-Convulsivis enim annumerat omnes illas, quæ oriuntur a Sero acri intra tunicas hærente, Scorbuticas, Scabiosas, Purpuraceas, Arthriticas, Podagricas, Rheumaticas, & ex male curatis Febris, quo

quo & referas Biliosam alteram RIVERII *Prax. L. x. C. i.*
2. Huc pertinent, quæ à sanguine huc versus congesto divexant;
ex mensibus suppressis Hysterica, (diversa hæc HOFFMANN. Hy-
sterica est ab illa SYDENHAMI *Sect. 4. C. 7.*) Hæmorrhoidal, is,
cujus exemplum notabile, evincens, quod merito ad hunc locum
referatur, exstat apud HOFFMAN: *Syst. T. III. Sect. i. C. 9. §. 18.*
& ex suppressis Lochiis &c. 3. Colica Saturnina; quæ affligit po-
tissimum eos, qui mineras Plumbi igne tractant, ejusque fumos im-
providè hauriunt, quæ quidem omni dote convenit, cum Colica Pi-
ctonum. 4. Endemiam Colicam Moraviæ, Austriæ, & Hungariæ,
ex Vinorum valde Spirituosorum in iis regionibus potu & abusu,
accedente simul Corporis refrigeratione. Similem Endemiam ob-
servavit LINNÆUS *Flor. Lapon. p. m. 69.* Morbo, inquit, sæ-
pius laborant Lappones Sylvatici vehementissimo, Ullem vel Hotme dicto,
species Colicæ est, proxime ad Colicam Spasmodicam SCHEUCHZERI ac-
cedens: (vid. *Ejus Iter. Alpin. prim. p. m. 14--20.*) Corripiuntur enim In-
teranea circa Regionem Umbilicalem Spasmodicis, qui se exten-
dunt ad pubem usque, paroxysmis parturientium sane vehementioribus,
ita ut miser Lappo, vermis instar, repat per terram, & Urinam sæpe
sanguinolentam reddat, . . . post aliquot horarum, aliquando diei spa-
tium resolvitur ptialismo ingenti, per quadrantem horæ durante: Dicunt
Ipsi, quod hic Morbus in Alpibus eos non adgrediatur, sed tantum, dum in
sylvis per æstatem degunt.

Hæ omnes Colicæ species difficulter admodum eradicantur,
quia fomitem tectum agnoscunt, non in Intestinali Tubo, sed in
Tunicis sensilissimis delitescunt; prudenti tamen Medicorum au-
xilium, & si ægri audientes sint, sibi que quam sollicitissime ca-
veant, non numquam superatur hic Morbus; alias remittit qui-
dem, (rarius enim, nisi inflammatio aut pessima superveniant
Symptomata cito necat) sed ex levi causa recidivam patitur, eo-
que in deterius ruit; videntur quippe Intestina Dispositionem quan-
dam contrahere ad hos motus Convulsivos, quam si pro tem-
pore

Expellas furca, tamen usque recurrit.

Nulla fere alia pars est, cui hoc magis familiare est præ
Intestinis: Motum v. g. Peristalticum etiam exempta de cor-
pore vivo servant fat diu: Ex Pedum Refrigeratione quis persen-
tiat

riat Tormina, mox pedes calefiant, dolor nihilominus perstat. Ex Diarrhœa aut Dysenteria, excussa licet caussa materiali, manet continuo desidendi appetitus, Tenesmus &c. Ita & ex Convulsivis Motibus videntur Intestina sensilitatem contrahere, ut leviter stimulata, mox pristinos excerceant motus.

Haectenus de Colicis: Unicum tamen hoc quæro: Quid censendum de Colica Pictonum? An est Species singularis Colicæ? Vix vero simile hoc est; Si attendas ad Proëgumenas, ad Procatarticas Caussas a Cel. de HAEN *Tract. de Colic. Pic.* p. 14. 15. & *Cap. 2. §. 2.* recensitas; Si ad Signa & Symptomata, *ibid. Cap. 2. §. 1. & 7.* Omnia clamant, Pictonum Colicam ad Spasmodicas HOFFMANNI referendam esse; nam & hæc quandoque in Paresin terminantur; Imo forte gravissimæ quævis aliæ Colicæ serius ocius Artuum Resolutionem relinquere possunt. Suspiciari hoc utcumque licet, ex Nominum diversitate, qua designantur Colicæ in Paresin desinentes a Veteribus, forte etiam Senior Aetas hoc confirmabit; Vel ex Eo, quod his fœcundis culpæ seculis ubique occurrat, qui Veteribus non adeo observabatur, Morbus, ut vel Hujus respectu verissimum sit illud HORATII

Ætas Parentum peior avis, tulit

Nos nequiores; Mox duros

Progeniem vitiosiore.

Pertractatis illis Morbis, qui ex Fœcum Diminuta Expulsione oriuntur, aut Hanc comitem habent: Nunc ad Vitium Contrarium, *Auctam Expulsionem* accedimus: Sub hoc vexillo multi militant Affectus, Diarrhœa, v. g. Cholera, Lienteria, Passio Cœliaca, Fluxus Hepaticus, Dysenteria &c. Sed Instituti nostri ratio tantum fert, eos proponere Morbos, qui Causam ex, vel Sedem in Crassis habent; Non igitur omnes illi Fluxus hujus loci sunt; Alii enim turbas in toto fere Primarum Viarum tractu, Alii Vicina Viscera, male se habentia, supponunt; Crassa igitur tum nonnisi Expulsionem conferunt Auctam, quam pertractavimus.

Supersunt itaque *Diarrhœa*, & *Dysenteria*: Ut brevis sim, describam præsertim hos Affectus, quatenus nimiam Coli per Fœces Repletionem sequi solent, & ad hanc normam judicium de aliis ferri poterit.

Si stagnaverit Foex in Crassis, superveniatque Diarrhœa, ut fieri

no-

notat HIPPOCR. Si Dejectiones tertio tantum quartove die, aut ex longiori intervallo prodierint, periculum est, ægros Alvi Profluvio corripiendos esse. Prædict. L. II. C. 4. Hæc sæpe remedio est Morbis, in superiore Sectione recensitis: ideo, In alvi perturbationibus, sponte evenientibus, siquidem, qualia oportet purgari, purgentur, confert & facile ferunt. HIPPOCR. Aph. 2. Sect. 1. iterum Aph. 25. Addit autem & merito: Sin minus, contra: Limitata igitur hæc erit Diarrhœa, terminos definit Latinissimus CELSUS L. IV. C. 19. Uno die fluere alvum sæpe pro valetudine est, atque etiam pluribus, dum febris absit, & intra septimum diem id conquiescat; purgatur enim Corpus, & quod intus læsurum erat, utiliter effunditur. Verum Spatium periculosum est, interdum enim tormina ac febriculas excitat, viresque consumit: Quapropter si Alvus, quæ hæctenus cum euphoria fluxit, indies impetuosius ruat, aut lento gradu justum excedat spatium; Caterva malorum imminet: 1. Habitualis redditur hæc Diarrhœa: id enim de natura Intestinorum est, ut concepto motui adsuescant, eundemque rythmum continent diu: Humoribus illa lex est, ut ruant impetuose, ubi minor resistantia: Vasa interim continuo hoc affluxu majori laxantur, macerantur: Conspirant hinc in ægri perniciem tres potentissimæ Diarrhœæ causæ, & effunduntur, non qualia oportebat purgari, sed liquida sanguinem diluentia, humores secreti, illique, qui nutritioni inservire debuissent: Hinc illæ lachrymæ! Hinc tota apparet turbata œconomia, Pallor in ore, Frigus, Collapsus omnis corporis habitus, sudoris, perspirationis, urinæ Interceptio, Sitis inexplebilis, Febricula lenta; dum omnia ad ventrem concentrantur, nascuntur Vertigines, Lipothymia, Syncope, Debilitas summa, Atrophia, horrida Macies, tandem ex Inanitione Convulsi moriuntur Ægri: sed aliquando prius Vasorum in habitu corporis deficit robur, vel, cessante Diarrhœa, ex vasorum abdominalium laxitate, mutata tantum scena, quæ prius effluxere, nunc in Ambitu aut Ventre stagnant: sic

Crescit indulgens sibi dirus Hydrops. HORAT.

tum evenit illud CELS. l. c. ut Ventris Fluxus, pluribus diebus neglectus, curari difficilior possit;

2. Ut monuit IDEM LATINUS HIPPOCRATES, Tormina ac

Febriculas excitat: Notandum, quod Tormina Celsi *Dysenteria* Aliorum sint; Vid. *L. IV. C. 15.* Hæc fit, quando, deraſo Intestinorum mucō villoſam inungente, tunicæ arroſuntur, & motu Intestinorum, quæ in vivis, longè ſecus quam in mortuorum cadaveribus, contracta, & turgida ſunt, ſibi adfricantur, hinc fere excoriantur, vividumque dolorem excitant parietes ſenſiſſimi; ſic Alvi Fluxus cum Moſteſtia quadam, in *Dysenteriam*, ſive Torminoſam abit *Diarrhœam*. Quod hic Fluxûs diuturnitate fit, vel mox excitatur, ſi, quæ ſtagnat Saburra, undecumque allata, Acris, non obſtante mucō, aut eodem ſimul corrupto, parietes exedat, inflammet; tum ſæpe, priuſquam Fluxus ingruit, graſſatur Colica, qualem, quia ſæpius a Bile Corrupta ortum trahit, Bilioſam vocant; Hæc Tormina; accedens Fluxus putridæ materiæ *Diarrhœam* facit, illa ſimul ſumta *Dysenteria* ideam abſolvunt; Non enim ad illius Eſſentiam requiritur Sanguinis in Dejectionibus præſentia, nam extirpatis artubus, ſuppreſſis hæmorrhagiis, in genere plethoricis quandoque Cruenta abſque Torminibus ſupervenit *Diarrhœa*. Vid. VAN SWIET. *ad §. 721.* nullo titulo ad *Dysenteriam* referenda; Vis enim Vocis id non fert; ſæpe tamen fit, ut putridam & mordacis materiæ *Dysenteriam* ſequatur, eroſis vaſculis, Cruenta; illam Purulenta, Ichoroſa, Cineritia; &c.

Ex generali hac *Dysenteria* idæa patet, vix dari ſpeciem Ejuſ, quæ omnis periculi expers eſt, nam ſemper minatur ominoſam Inflammationem; Quamdiu hæc nondum adeſt, Benignior *Dysenteria* dici poſſet, ſed quatenus, ut *Diarrhœa*, Corpus exhaurit, imo potentius, habeatque Vividos ſibi comites Dolores, intelligitur, quod ſimilia & graviora poſt ſe trahat Mala; In genere; hic Dejectio Copioſa eſt, aliquando Nauſea & Vomitus, Sitis intenſiſſima, Anxietates notabiles, Vigiliæ perpetuæ, Febris valida, haud raro exanthematofa, ſumma Debilitas, Aphthæ, Singultus, Convulſiones ſuperveniunt, donec tandem Mors tragœdiam claudat. Sed habet hoc *Dysenteria* Benignior, aliquando etiam *Diarrhœa*, Quod, ſi graviora jam in loco altiori ceſſarint Symptomata, & Morbus tamen in longum trabatur, tandem Intestina ordine quæque ſuo, deorſum verſus adfici videantur, donec in Rectum Intestinum malum omne detrudatur, & in Tenesmum deſinat: quo factō dejectiones mucosæ eo tantum tempore inferiori Intestino moleſtias creant. vid. SYDENH. *Sect. IV. Cap. 3.* monet itaque RIVER. *Prax. Med. L. X. C. 7.*

C. 7. *Tenesmus* & *Dysenteria* ejusdem naturæ sunt, easdem habent generationis causas, ut tota eorum differentia in loci adfecti diversitate consistat: Inde iidem Effectus, Recti inflammatio, Ani prolapsus &c., qui ex Tenesmo fiunt, etiam ex Dysenteria oriuntur.

Hæc pro nostro scopo de *Aucta Expulsione* dicta sufficiant.

Sequitur *Depravata*: Quam præcipue ex Intestini Recti Vitiis oriundam considerabimus; Et mox in feraci hoc morborum Plaga nobis sese offerunt.

Hæmorrhoides: Sic vocantur Instans quasi Profluvium, vel Fluxus ipse Sanguinis ex vasis Intestini Recti, aut Ani: hinc etiam distinguuntur in *Cæcas*, & *Apertas* sive *Fluentes*; Ratione autem loci in *Internas*, & *Externas*.

Vasa, quæ hunc sanguinem fundunt, præcipue sunt Venosa: Conf. BOERH. *Prælect.* §. 112. & HALL. *ad h. l. not.* 17. de Vasis Hæmorrhoidalibus. Vid. *Cap.* 1.

Fluxum hunc præcedunt similia fere Symptomata, ac Mensium Eruptionem: Murmura, Borborygmi, Tensiones circa Hypochondria, Collapsus Corporis Habitus, Frigus, Arteriarum pulsatio, maxime circa lumbos, ubi & dolor percipitur, Alvus Constipata sæpe, cum Sensu urentis caloris in Recto Intestino; Quæ cum Eruptione sanguinis Sensim cessant. Sed sæpe Fluxus loco oriuntur *Varices* Externæ, Internæ, sive Cæcæ Hæmorrhoides. Exquisite Dolentes hæ sunt, (unde & Furentes nuncupantur) nam ex aggestione, & sanguinis impetu ad hæc loca, sæpe Inflammatio succedit, hic æque dolorosa, quam in aliis Intestini locis: confer BOERH. *Aph.* §. 963. Sensum inferunt, ac si Anus ferro candenti perforaretur, totum corpus in consensum trahunt, præcipue vicinas urinæ Vias, Uterum; Tenesnum quoque inducunt: Propter dolorem, tumorem &c. Alvi depositionem intercipiunt, unde nova mala; Fœces si tamen urgeant, & cum impetu transprimantur, horrendi excitantur dolores & tormina, ut sæpe Ægri in Animi deliquium incidant, (quod vidit, quoties Ægra alvo excernebat, cum faciei tumore, rubore, incalescentia stipatum evenisse, ETMULL. *Tom.* II. p. 377.) vel convellantur; aut disruptis vasorum Protuberantiis, impetiosa sequatur Hæmorrhagia, sua iterum mala post se trahens. *Lethalem disruptionem Venarum Hæmorrhoidalium* vidit HOFFMANN. *Syst. Med. Rat.* *Tom.* III. *Seçt.* I. C. 7. §. 33. Partibus vicinis, si forte per se non adeo doleant, incom-

commodæ sunt, impune enim non ferunt pressionem, ut vel hinc *Fæminam, viro aptam, inhabilem reddiderint Hæmorrhoides Internæ. Medical. Essays. Vol. II. Obs. 27.* Externæ quoque Tumentes circa ani Limbum maxime molestæ, nam corporis Exercitium imo Sessionem & Incessum impediunt.

Inflammatiō, vasorum Disruptio, &c. nisi ritè tractentur & circumspiciuntur, quia acris hic alluit humor, locus sæpe dilatatur, Intestinum in molli jacet pinguedine &c. subito in Suppurationem, Exulcerationem, (Casum vid. *Act. Phys. Med. Vol. VI. Obs. 4.*) in Abscessum, Ani Fistulam, (*ibid. Vol. VII. Obs. 106.*) transeunt.

Si jam præcesserint, quæ ingruentes notant Hæmorrhoides, commodusque sequatur Fluxus, ille sæpe sanitati præsidio est, & corpus præservat a multis, ex Plethora oriundis, morbis; unde Hæmorrhoidalis vena titulo Venæ Auræ superbit: Conf. HALL. ad BOERH. *præl. §. 112. Not. 14.* & STAHLIUM ibi citat: Nocere tamen potest Excessu, sequunturque similes effectus, ac ab aliis Hæmorrhagiis Immodicis, Lassitudo, Virium prostratio, ex inanitione Convulsio, vel Pallor, Cachexia, Hydrops, Mors.

Suppressionem quoque non fert Natura, sed vel alias substituit Excretiones, vel à retento Sanguine sanitas & Vita periclitantur:

Secundariæ Excretiones Variæ sunt, sic 1. Cæcas Hæmorrhoides non raro excipit Fluxus quidam, similis quodammodo Fluori Albo, vocatur hinc *Hæmorrhoids Alba*; excernitur quippe ex tuberculis in, & circa Rectum, Liquor quidam Mucosus, instar albuminis ovi, striis sanguineis aliquando notatus, aliquando non, cum Tenesmo leviori, vel graviore; Turbæ in abdomine similes fere, ac ubi Veræ instant Hæmorrhoides, præcedunt: 2. Cæcas Externas sequuntur nonnunquam *Ulcuscula Serpiginosa Circa Anum & Scrotum*, lata, superficiaria, ichorem stillantia: Utraque hæc Excretio it nonnunquam, reditque periodice, cum Doloribus vagis circa Anum & Vesicam; ubi non comparet, Coxæ, Lumbi, Artus doloribus Arthriticis vexantur. De His potissimum vid. STAHL. *Tract. de Hæmorrhoid.*: 3. Alias fiunt Excretiones Variæ Sanguinæ, Hæmorrhagiæ Narium, Hæmoptoe, Cruenta Diarrhœa, similisve Mictus; aut ex Habitu Corporis sanguis exprimitur. *Valde enim mirabiles facit hæc suppressio Hæmorrhagias* BOERH. *Instit. Med. §. 775.*

Vel

Vel nascuntur Varii Morbi, quorum alii Cacochymiam, alii Plethoram Sanguineam testantur: 1. ex Cacochymia sequitur Similis Cachexia, ac a Menstruis suppressis, Chlorosis: natis nempe, præcipuè circa Viscera Abdominalia, frigidis lentisque Obstructionibus, turbantur Actiones omnes; Unde Lassitudo, Virium defectus, Morbique frigidi, Lethargus, Apoplexia, Asthma, Leucophlegmatia, Hydrops, aliquando Cutis Defœdationes, Ulcera Cacoethæa, Arthritis, Podagra &c. 2. Si vero Fortiora Vasa reagant, & suprapondium sanguinis aliorum pellant, subito gravia superveniunt Symptomata, Apoplexiæ, Pleuritides, Peripneumoniæ, Asthmata, Hepatis Inflammationes, Colicæ, hinc Hæmorrhoidales dictæ, Hypochondriaca Mala Flatulenta, Nephritis, Ischuria, cujus casus Lethalis existat *Act. Phys. Med. Vol. IX. Obs. 36*; (Et *Ischuria Lunatica TULPII L. II. C. 43.* hinc explicari posset) quandoque Mania, Melancholia.

Pleraque hæc Symptomata recenset HOFFMAN. *Syst. Med. Ration. T. III. S. I. C. 4. §. 16. & C. 9. §. 14. & seqq.* Exemplisque confirmat.

Inflammatione porro tentatur quandoque Rectum Intestinum: quæ autem ex hoc fonte profluunt Mala, satis ex Cæcarum Hæmorrhoidum pertractatione intelligi valent.

Ani Fistula sæpe uno orificio vel pluribus hiat in Recto Intestino, pus, ichorem eructantibus, unde Excoriatio, Rosio, Inflammatio, Ulcus, Tenesmus &c. ingruunt.

Frequenter etiam Recto circa anum innascuntur *Tumores*, *Excrecentiæ*, quæ pro formæ diversitate diversa nactæ sunt Nomina, vocantur *Condylomata*, *Ficus*, *Mariscæ*, *Thymi*, *Fungi*, *Cristæ*: &c. Quæ quidem omnes sunt Tumores Carnosi, Sanguinem, Serum &c. includentes; alii præ aliis magis dolorosi, magno sæpe homini sunt incommodo; Sessionem, Incessum, Exercitia haud parum impediunt, Fœcum exclusioni magnam creant difficultatem, non raro sic Attriti Inflammatione corripiuntur, presso pede sequentibus Gangræna, Cancro &c.: plura quoad distinctionem horum Tumorum vid. apud RIVER. *Prax. Med. L. X. C. II.* Curationem apud HEIST. *Instit. Chirurg. Part. II. Sect. v. Cap. 165*, qui Hos Narium Polypo adsimilat.

Ani Procidencia sequitur: Hoc morbi genus pulchre nobis ideam dat modi, quo Intussusceptio fieri possit: Hic Rectum Intestinum,

F

aut

aut, uti censet COWPER *Anat. C. H. Tab. xxxix.*, Interna potissimum Intestini Tunica, Confer. *Act. Erud. Lips. A. 1699. p. 53.* vi propulsa, Ani claustra perrumpit, aut, his paralyticis redditis, prolabitur tantum, & ex Ano ad maiorem minoremve, aliquando ad pedis, cubitive longitudinem, Inversa propendet, vid. HEIST. *l. c. Cap. 164.* AQUAPEND. *Operat. Chirurg. Cap. 89.* & ibi *ll. cc.* Si mox reponatur, & rite foveatur, non multum in recessu habet, si vero non restituatur, accedatque Hæmorrhagia ex Vasis Hæmorrhoidalibus, aut Tenesmus, circumspectione opusest: Pejor est, si acute doleat, & à Vi illatâ, Accessu liberioris aëris, Compressione a Sessione, Attritu ab Ambulatione &c. accedat Inflammatio, mox enim Anus tumet, & constringitur Prolapsa Pars haud aliter, quam Intestina in Hernia incarcerata: sic impeditur Restitutio; & in Gangrænam tendit & Cancrum: aliquando Chronicum est hoc Malum, si à Paralyfi; & toties procidit, quoties ano excernitur Fœx; Difficillima tum est Curatio.

Tandem in Recto Intestino considero *Ascarides*. Sive Vermes exigui, & teretes; Hi potissimum soli Intestinorum Crassorum domicilio utuntur; singularem plane Sententiam de Vermium Oeconomia fovet SANTORINI *Obs. Anat. Cap. 9. §. 9.* nihil, inquit, in nobis temere constitutum est, quod & de Lumbricis dicendum, ideo eorundem & fotui & exclusioni idoneum natura comparavit locum, Vermiformem Appendiculam, ut tenuia ea Animalcula ibi tuto, velut in angiportu degant, ne ab Intestinorum motu, fæcumve voluminibus raptâ, ad inferiora citius devolverentur &c. Cui si fides habenda, & Teneæ & Rotundi Lumbrici Inferioris hujus Tractus Cives sunt, sed potius hanc Sententiam Suo relinquimus Auctori: Plurimorum suffragio asserimus, *Ascarides* potissimum hoc graveolentum quærere Hospitium; ut, vel sparsim ibi degant, vel (uti frequentius) confertim Recto insideant, illudque motu suo, suctione & rosione irritent, unde vix tolerabilis in ano Pruritus est, qui potissimum circa Noctem divexat, vid. ETMULL. *Oper. T. II. p. 386.* quod confirmat PECHLINI *Observatio* apud MANGET. *Biblioth. Med. Pract. T. IV. p. 869.* An vero hoc ex Lunæ phasibus deducendum, ut adserit ETMULLER. ex BARTHOLINO dubito: porro FERNELIUS *L. IV. Pathol. Cap. 10.* Notat, *Ascarides* nonnumquam ex Ano emergere, & in femora natesque serpere, unde monet HOFFMANN. *Syst. Med. Rat. T. III. S. I. C. 7. §. 54.* Ne, si cum Urina descendant, putes, Eos

in *Vesica natos esse*, quia haud raro se *Muliebribus insinuant*: Hic Pruritus valde incommodus sensilia Corpuscula (nam Pueris & Infantibus maxime familiares sunt *Ascarides*) in consensum rapiunt, concutunt, ut vel hinc Epilepsiam natam viderit JESSENIUS apud SCHENKIIUM *Lib. III. Sect. de Ascarid. Obs. 2.* alii in Syncopen incidunt; sæpius hinc Nausea, Vomitus, Abdominis Inflationes, Tenesmi validi, & mira alia Symptomata producuntur: per Suppositoria aut Clysmata manipulatim sæpe ejiciuntur, sed utut Pusilla Gens est, ipsoque in limine degit, expurgatu tamen difficillima est, ideo FULLER dicit, *non tanti erit parentes solos proscriptissè, nisi insuper & natos & semina ipsa radicitus extirpentur, quod fiet, si his jam disparentibus, tertiis tamen quartisve diebus, dein semel in hebdomade Amara injicias Clysmata*: vid. ALLEN *Synops. Med. Pract. C. VI. Art. 89.*

Agmen claudat, ægros mire fatigans *Tenesmus*: Hunc variis ex causis ortum vidimus, nunc qualia inducat Symptomata visuri: Quorum intellectui multum lucis adfundet consideratio naturalis Tenesmi: quem describit KAAU BOERHAVE *Impet. fac. Hipp. §. 454. Fæces Alvinae aggestæ irritant nervos, oritur consensus in musculis egestioni dicatis, inde illorum spasmodica & violenta contractio; nec illi soli, sed totum rapitur ad hanc actionem corpus in consensum, anima retinetur, tument venæ &c.* Hic Naturalis, Morbosus autem Tenesmus est continuus Conatus desidendi, ita tamen, ut validis nixibus nihil tamen excernatur, nisi vel tantillum Muci, Sanguinis, Puris, &c. Continuo igitur totum in Consensum Spasmodicum rapitur corpus, & obtinet idem, ac si homo Crassis, fœcum receptaculo, careret Intestinis: Interpellatur perpetuo; ut nec aliud quid agere, nec cogitare valeat, ne somnum quidem capere: solæ nempe Alvi Excretiones ipsi constant continuum negotium: Hinc igitur varia Mala, vel circa Locum affectum, vel in omni Corpore: Emunguntur Glandulæ muciparæ, abraditur naturalis Pituita, Parietes nudi sibi adfricantur, exstillat Sanguis, inflammatur Rectum, Dolor acris nascitur, (eoque gradu causæ Tenesmi multiplicantur) suppuratur, gangrenescit Tunica Interior, pus fundit, exulcerata cadit, uti notat TULP. *L. III. C. 17.* Continuis conatibus in Rectum redundantibus, tandem prolabitur Intestinum, & sequuntur supra descripta Mala. Corpus totum pessime quoque inde habet, uti ex Diarrhœa; pallent, frigent, emaciantur, & summo opere debilitantur homines: uti ex HIPPOCRATE notat VAN

SWIET. ad §. 721. *Debilitas in Diarrhœa non tantum ab inanitione, verum etiam inde nascitur, quod frequenter alvum excernere coactus Ager delassetur, nec somnum capere possit, licet parum simul excernat; neque mirum est, si a tantis laboribus Febris accendatur gravior, aut lenta corpus depascat, imo quod terminetur in Convulsiones & Mortem. Sic BOERH. Præl. ad Instit. §. 109. Perpetuo Tenesmo excerciti Indiæ Utriusque Incolæ, quem Morbum PERSE vocant, continuo cacaturientes per vias desidunt, inutili conamine, donec miserrime pereant, succedentibus Artuum Convulsionibus. Ex BONT. Hist. Natur. & Med. Ind. L. II. C. 6. Jure igitur meritoque GALEN. L. V. de usu part. C. 4. Tenesimum morbis, qui Ventri accidunt, gravissimis annumerat: neque obstat CELSI locus L. IV. C. 18. Tenesmus facile tollitur, neque unquam per se jugulat: id quod verissimum, si in abstracto nullis gravioribus stipatus Symptomatibus consideretur, præterea si id restringas ad Corpora laxa Infantum, nam ex SYDENHAMI, Observatione Sect. IV. C. 3. „Infantibus perbenignus Tenesmus est, qui ad menses aliquot ab eodem quandoque afficiuntur, sine quovis incommodo, modo res naturæ permittatur.” Non tamen periculo vacat, nam ibid. Hic (inquit) Morbus Adultis, maxime Grandævis, haud raro exitialis reperitur: talis quoque erit, si superveniat Exhaustis à Diarrhœa, & Dysenteria; Pessima quoque Prognosis, si Mulieri in Utero gerenti; nam juxta HIPPOCR. abortire facit; & supra dedimus Exempla: Nec longe petenda ratio, modo Nixus ad Alvi & Fœtus Exclusionem comparentur; sunt iidem fere; Scite hinc monet BOERH. Prælect. I. c. Simillimi sunt Conatus ad fœcum ejectionem parturientium doloribus, Matresque non adeo dolores veros, sed intolerabiles conatus patiuntur.*

Sic Adfertî veritatem demonstrare annisum sum; Quid præstiterim, judicare Tuum est, B. L. Addere deberem Curationes, sed Illa obiter tractare, quæ Artis scopum absolvunt, religio foret; nec tamen aliter in tanta Morborum Segete possem: Et, si quid video, Ohe Libelle! Ohe jam

S A T I S E S T !

N O .

NOBILISSIMO JUVENI,

DAVIDI VAN ROYEN,

CUM MEDICIS ADSCRIBERETUR.

Æthereum, Medicina, datum, vitæque caducæ

Optima res, multis anteferenda bonis;

In senibus tardis male firmos protrahis annos,

Et das Tartareum serius ire vadum.

Per te luctantes morbo macieque revivit

Carior Attalica conditione salus.

Quid Tyrii profunt thalami sine corpore sano?

Artubus heu lassis nox vigilanda venit!

Non placidi fontis sonitus, non stragula picta,

Non miseram tabem pellere pluma valent.

Gratia, Phœbe, tibi. Primus non carmina sola

Diceris, & blandam disposuisse lyram:

G

Tu

*Tu vires Medicæ monstrasti gentibus herbæ,
Mortalem admittens ad sacra tanta manum.*

*Rumpere, rex Erebi squalentis: scilicet illo
Munere sunt regni jura minora tui.*

*Nunc, quodcunque sinu fœcundi nascitur horti,
Et recreat succo languida membra, patet.*

*Artibus his Tibi cura fuit sacrare juventam,
ROTENE, antiqui Sanguinis alter honos.*

*Sic, Patruī celebris vestigia clara secutus,
Impiger heroa scandis ad alta via.*

*Massa Promethei hinc facta est Tibi cognita limi;
Reclusa hinc oculo corporis arca Tuo.*

*Quæ tam pervigiles possint sperare labores,
Omīne felici lux hodierna canit.*

*Gaude, Leida, virūm nutritrix: tua fama, decusque
Perget ROTENIS crescere nominibus.*

BARTHOLOMÆUS SIEBEN.

NOBILISSIMO YUVENI,

DAVIDI VAN ROYEN,

CUM SOLENNI MEDICI TITULO IN
ACADEMIA LUGDUNO BATA-
VA ORNARETUR.

Sit laude dignus, quisquis in artibus
Tempus colendis assidue terit,
Sint magna vere prædicanda
Præmia, quæ labor ipse confert:

Sed tollit altum gloria verticem,
Crescit voluptas, Stemmata nobili
Si cretus, & censu beatus
Dona animi generosus ornat.

Hic aptus amplis fulget honoribus,
Vitamque vivit civibus utilem,
Virtute majorum paratas
Auget opes, meritosque plausus.

Idemque tutus, quæ dederat, bona,
Fortuna raro fida clientibus,
Cum rebus aufûgit sinistris,
Sorte sua locuples resignat.

Et (dum caduci robora corporis
Mentemque perdit, qui rudis artium
Sectatur infano furore,
Quæ jubeat sceleratus ardor.)

Huic norma virtus, qua domitor sui
Fortis triumphat viribus integris,
Nullaque fervans inquinatum
Labe animum sine fine gaudet.

ROYENE, magnis orte Parentibus,
Quos grata Leidæ posteritas canet
E Stirpe natos Consulari
Præcipuos meruisse honores.

ROYENE, Tantis Te similem Viris
Virtute præstas; & potior Tibi
Est visa præ segni juvena
Cura bonæ studiosa mentis.

Te prima vitæ tempora litteris
Dicare juvit, nec labor improbus
Defecit ardorem parantis
Ingenio decus & triumphum.

Te mira nostri fabrica corporis
Dextram potentis Numinis arguens
Delectat, herbarumque vires,
Et varios dedicisse morbos.

Hæc

Hæc cuncta magnos cum PATRUO Duces
Nac̃to, dabatur noscere, GAUBIUM,
WINTERUM, & ALBINOS, remotis,
Nomina, quæ celebrantur oris.

His digna curis præmia gratulor
Reddi: Medentum pro meritis choro
Adscite, crescas laude, & addant
Parta novos stimulos tropæa!

GALLOS & ANGLOS visere gestiens
Felice tendas omine comprecor,
Augensque præclaram recenti
Notitiam potiare lauru!

Ornare spartam continues redux,
Funesta pellens agmina febrium,
Justæque mercedes sequantur
Proficuos Patriæ labores!

Quæcunque mundi Te teneat plaga,
Virtus amicos conciliet Tibi,
Et vota succedant, meique
Si merear, meminisse pergas.

J. H. VAN GROIN.

NOBILISSIMO JUVENI,
DAVIDI VAN ROYEN,
MEDICIS ADSCRIPTO, FELICITER.

*Sic est. Continuos studiis sacrasse labores,
Et mentem variis perpoliisse modis;
Sumere, quos tantum dignis dat Phæbus, honores;
Quæsitum meritis conciliaſſe decus;
Firmo mox animo peregrinas carpere lauros,
Sequana ubi raras larga recludit opes;
Auguror hinc; talis cum Te satiaverit ardor
Ditandi externis pectora divitiis;
Leidaque Te, claris doctrinæ dotibus æquans
Parifios, totum vindicet una ſibi;
In ſummis Medica, quos Patria jaçtat, ab arte,
Omne felici conſpicere Viris.*

B. DUTRY.

NOBILISSIMO JUVENI,
DAVIDI VAN ROYEN,

MEDICINÆ DOCTORI CREATO, ET IN
GALLIAS PROFICISCENTI,

PROPEMPTICON.

At Tibi firma manet lævæ sententia mentis,
Hei! procul a patria degere, Care, Tua.
Crede mihi, certe non tota Lutetia tanti;
Nec tanti cultas visere Versalias;
Ut Tibi succurrat Batovos mutare penates,
Donaque Leidani tot pretiosa soli:
Quidni Te retrahunt fidi, ROYENE, sodales,
Parva, sed officiis cognita turba suis?
Quidni Te retinet magni sacra cura Parentis?
Aut Te cogit iter sistere Fratris amor?
Tene nihil tangunt sanctæ suspiria Matris,
Teque suis lacrimis bina secuta Soror?
Debueras certe cursus inhibere, senectus
Grandævi in mentem quum Tibi venit Avī.
Forstā Huic oculos (avertant omina divi)
Non poteris mæstus composuisse Nepos.
Tunc Te terrebit Stygiis ululatibus ales,
Insidens tectis, nocte silente, Tuis.
Absit; vana loquor; stultus nova crimina fingo,
Inque Tuos timeo carmina scæva lares.
Da veniam querulo vati, inconsulta loquenti:
E nimio peccat natus amore dolor.
Quin age, carpe viam, quo Te bonus excitat ardor;
Hospitii & faciles experiare deos.

Sic

Sic Atlante satus faveat; sic Pleiades udæ;
 Sic faveat Medicæ præses Apollo rei.
 Ibis, Deliaca frontem redimite corona,
 Doctrinæ & partas ter cumulabis opes.
 Ecce, Machaoniis celebrata Lutetia curis
 Insignes offert artis honore viros.
 Urbis delicias illic, & mollia spernes
 Otia, quæ fracti femina virque jacent.
 Sed, sanctos fervans casto moderamine mores,
 Mens Tua consuetum sedula perget iter.
 Per Te, per Socios, populo parebit in illo
 Antiquus Batavæ simplicitatis honor.
 Quum modo Te libris fixum, modo mente sagaci
 Naturæ videant abdita quæque sequi:
 Et modo neglectis validum medicamen in herbis
 Impigra quærens conspiciere manu;
 Humanique modo demirans corporis omnem
 Structuram, artificis nobilioris opus;
 Et modo per nervos cupies, per & ossa vagari;
 Et modo per varias sanguinis ire vias.
 Artibus his dudum tradis Tua nomina Famæ:
 Inde Tuos crines jam nova laurus habet.
 Inde, ubi dives opum patrias conversus ad oras
 Gaudebis notos ipse videre lares;
 Tunc, quæ nunc primam confert Academia laudem,
 Conspicuo illustrem munere grata colet:
 Virtutemque Patris memorans, Patruique, Tuamque,
 ROYENUM Mater diligit Alma decus.
 Tunc iterum, si fata mihi modo prospera currant,
 Cantabit dotes nostra Thalia Tuas.
 Adsurgetque Tuis meritis Leidana juvenus,
 Et consanguinei Stemmatis alta Domus.
 Frater & ipse, Tibi nimium juvenilibus annis
 Ereptus, tacito plaudet ab Elysio.
 Hæc ego vaticinor: fiam non vanus aruspex:
 Numina dent, omen pondus habere suum.
 Jamque vale, ROYENE, vale: & quodcumque futurum est,
 Hoc vile a me nostri pignus amoris habe.

CORNELIUS VAN OUDENDORP, FR. F.